

Achttien is volwassen

Een kwalitatief onderzoek naar de behoefte aan begeleiding van jongeren en ouders in de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg

Onderzoeksverslag

Auteur:	Stijn Bevelander
Studentnummer:	00080341
Cursusnaam:	Praktijkonderzoek t.b.v. beroepsproduct
Cursuscode:	SW415-02-V2
Instelling:	HZ University of Applied Sciences
Begeleider:	M. Lodder
Beoordelaar:	A. Minderhoud
Organisatie:	Gemeente Goeree-Overflakkee
Opdrachtgever:	T. de Jong (Senior Consulente Jeugd en Gezin)
Inleverdatum:	07-05-2023
Versie:	1.0

Auteur:	Stijn Bevelander
Studentnummer:	00080341
Cursusnaam:	Praktijkonderzoek t.b.v. beroepsproduct
Cursuscode:	SW415-02-V2
Instelling:	HZ University of Applied Sciences
Begeleider:	M. Lodder
Beoordelaar:	A. Minderhoud
Organisatie:	Gemeente Goeree-Overflakkee
Opdrachtgever:	T. de Jong (Senior Consulente Jeugd en Gezin)
Inleverdatum:	07-05-2023
Versie:	1.0

Samenvatting

Jongeren met jeugdhulp uit Goeree-Overflakkee ontvangen jeugdhulp vanuit de Jeugdwet tot achttien jaar. Na de achttiende verjaardag van jongeren met jeugdhulp kan de hulp worden gecontinueerd via andere zorgwetten, zoals de Zorgverzekeringswet en/of de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Hierdoor is er sprake van een overgang naar volwassenenzorg.

Het doel van dit onderzoek is om jongeren met jeugdhulp uit Goeree-Overflakkee en hun ouders te begeleiden in de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *“Op welke wijze kunnen de medewerkers van Team Jeugd en Gezin ouders en jeugdigen begeleiden in de overstap van jeugdhulp naar volwassenenzorg?”*.

Het onderzoek betreft een kwalitatief onderzoek, waarin het antwoord op de onderzoeksvraag is verkregen met semigestructureerde interviews met jongeren met jeugdhulp, ouders van jongeren met jeugdhulp en medewerkers van Team Jeugd en Gezin.

De conclusie van dit onderzoek is dat de huidige wijze van begeleiden vanuit de medewerkers van Team Jeugd en Gezin grotendeels aansluit bij de behoefte van jongeren en ouders uit Goeree-Overflakkee. De huidige wijze van begeleiden bestaat uit: het voorzien van informatie aan jongeren met jeugdhulp en hun ouders en het coördineren van verantwoordelijkheden in het proces rondom de overgang naar volwassenenzorg. Anderzijds zijn er verschillende aspecten die geoptimaliseerd kunnen worden om de begeleiding vanuit de medewerkers van Team Jeugd en Gezin te verbeteren.

Naar aanleiding van dit onderzoek zijn vier aanbevelingen geformuleerd. De aanbevelingen richten zich op het aanbieden van informatie aan jongeren en ouders uit Goeree-Overflakkee over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenenzorg. Daarnaast is een aanbeveling geschreven die zich richt op de informatievoorziening vanuit de organisatie richting de medewerkers van Team Jeugd en Gezin. Tot slot is een aanbeveling geschreven voor vervolgonderzoek, met als doel het verkrijgen van een volledig beeld van de daadwerkelijke capaciteiten van jongeren met jeugdhulp.

Abstract

Young people with youth care from Goeree-Overflakkee receive youth care under the Youth Act until the age of eighteen. After the eighteenth birthday of young people with youth assistance, the care can be continued through other care laws, such as the Health Insurance Act and/or the Social Support Act (Wmo). As a result, there is a transition to adult care.

The aim of this study is to guide young people with youth care from Goeree-Overflakkee and their parents in the transition from youth care to adult care. To this end, the following research question was formulated: "In what way can Team Jeugd en Gezin employees guide parents and young people in the transition from youth care to adult care?".

The research is a qualitative study, in which the answer to the research question was obtained with semi-structured interviews with young people with youth care, parents of young people with youth care and employees of Team Jeugd en Gezin.

The conclusion of this research is that the current method of guidance from Team Jeugd en Gezin employees largely meets the needs of young people and parents from Goeree-Overflakkee. The current method of guidance consists of: providing young people with youth support and their parents with information and coordinating responsibilities in the process surrounding the transition to adult care. On the other hand, there are several aspects that can be optimized to improve guidance from Team Jeugd en Gezin employees.

As a result of this study, four recommendations have been made. The recommendations are in relation to offering information to young people and parents from Goeree-Overflakkee about the end of youth aid and the transition to adult care. In addition, a recommendation was written that relates to the provision of information from the organisation towards the employees of Team Jeugd en Gezin. Finally, a recommendation was written for follow-up research, with the aim of obtaining a complete picture of the actual capacities of young people with youth assistance.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
2. Theoretisch kader	3
2.1. Jeugdhulp in Nederland.....	3
2.1.1. Jeugdhulp bij gemeenten	3
2.1.2. Jeugdwet	3
2.1.3. Overgang jeugdhulp naar volwassenenzorg	4
2.1.4. Knelpunten overgang jeugdhulp naar volwassenenzorg	4
2.2. Begeleiding	5
2.2.1. Begeleiding jeugdhulp naar volwassenenzorg	5
2.2.2. Rol professionals	6
2.2.3. Informatievoorziening	6
2.2.4. Behoeftes jongeren.....	6
2.2.5. Behoeftes ouders	7
2.3. Samenwerken	7
2.3.1. Sociaal domein	7
2.3.2. Domeinoverstijgend samenwerken	7
2.3.3. Werkzame elementen domeinoverstijgend samenwerken	8
2.3.4. Overdracht naar volwassenenzorg.....	8
2.4. Uitgangspunten voor het onderzoek	8
3. Methode	10
3.1. Onderzoeksstrategie	10
3.2. Dataverzamelmethode	10
3.3. Onderzoekspopulatie, eenheden en type respondenten	10
3.4. Steekproef	11
3.5. Onderzoeksinstrumenten.....	11
3.6. Data-analyse	12
3.7. Betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid	12
4. Resultaten.....	14
4.1 Resultaten veldwerk.....	14
4.2. Resultaten per topic	15
4.2.1. Jeugdhulp bij gemeenten	15
4.2.2. Begeleiding jeugdhulp naar volwassenenzorg	16
4.2.3. Sociaal domein	19
5. Conclusie	20
5.1. Conclusie deelvraag één.....	20
5.2. Conclusie deelvraag twee.....	20
5.3. Conclusie deelvraag drie	21

5.4. Conclusie deelvraag vier	21
5.5. Conclusie onderzoeksvraag	22
6. Discussie	23
6.1 Methodische discussie	23
6.2. Inhoudelijke interpretatie van de conclusies	23
6.2.1. Deelvraag één.....	24
6.2.2. Deelvraag twee.....	24
6.2.3. Deelvraag drie	24
6.2.4. Deelvraag vier.....	25
6.2.5. Centrale onderzoeksvraag.....	25
6.2.6. Generaliseerbaarheid conclusies	26
6.3. Nieuwe informatie.....	26
6.4. Feedback opdrachtgever	26
6.5. Onderzoeksproces en eigen onderzoeksgedrag	26
7. Aanbevelingen	27
7.1. Aanbeveling één: Werkwijze continueren; hulpmiddel als leidraad.....	27
7.2. Aanbeveling twee: Informatievoorziening medewerkers.....	27
7.3. Aanbeveling drie: Informatie toevoegen aan website	28
7.4. Aanbeveling vier: Vervolgonderzoek.....	28
Bronnenlijst	29
Bijlage 1. Topiclijst medewerkers.....	32
Bijlage 2. Topiclijst ouders.....	34
Bijlage 3. Topiclijst jongeren.....	36
Bijlage 4. Transcriptie interview	38
Bijlage 5. Feedback opdrachtgever	42
Bijlage 6. Beroepsproduct	43
Bijlage 6A. Infographic.....	43
Bijlage 6B. Toelichting infographic en beroepsproduct	43
Bijlage 6C. Afdruk dia's PPT	46
Bijlage 6D. Planning invoering beroepsproduct in de organisatie	49

1. Inleiding

Dit onderzoekrapport is geschreven in het kader van de opleiding Social Work aan de HZ University of Applied Sciences. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Tessa de Jong, Senior Consulente Jeugd bij Team Jeugd en Gezin van de gemeente Goeree-Overflakkee. Team Jeugd en Gezin ondersteunt ouders en jeugdigen met hulpvragen rondom het opgroeien en opvoeden van kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar (Gemeente Goeree-Overflakkee, z.d.).

Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet in 2015 zijn alle gemeenten in Nederland verantwoordelijk geworden voor het beschikbaar stellen van jeugdhulp (Rijksoverheid, z.d.). Vanwege deze decentralisatie is de gemeente Goeree-Overflakkee verantwoordelijk geworden voor het organiseren en financieren van jeugdhulp in haar gemeente. Op welke wijze de gemeenten in Nederland invulling geven aan deze taak, is echter niet vastgelegd in de Jeugdwet (Rijksoverheid, z.d.). Naast jeugdhulp hebben gemeenten in 2015 verantwoordelijkheden gekregen op het gebied van werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen (Rijksoverheid, z.d.). De gemeente Goeree-Overflakkee heeft in het kader van deze decentralisaties één visie ontwikkeld voor alle domeinen binnen het sociaal domein. De visie luidt:

“We werken samen aan een aantrekkelijk, vitaal en gezond Goeree-Overflakkee, waar we naar elkaar omzien, elkaar ondersteunen en voor elkaar zorgen als dit nodig is. We werken aan een eiland waar iedereen de ruimte ervaart om zichzelf te zijn en waar iedereen de mogelijkheid heeft om voor zichzelf en zijn naasten een goede kwaliteit van leven te creëren”. (Gemeente Goeree-Overflakkee, 2021)”.

Het onderzoek richt zich op de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg bij het bereiken van de achttienjarige leeftijd. Met volwassenenzorg wordt bedoeld: de overgang van jeugdhulp vanuit de Jeugdwet naar hulp vanuit andere zorgwetten binnen het Nederlandse zorgstelsel (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Het bereiken van de achttienjarige leeftijd betekent in Nederland dat jongeren voor de wet aangemerkt worden als meerderjarig en volwassen (Kinderombudsman, z.d.). Hierdoor krijgen jongeren plotseling meer verplichtingen en verantwoordelijkheden. Deze verandering is voor kwetsbare en hulpbehoevende jongeren extra lastig, omdat de bestaande problematiek niet verandert maar de wetgeving rondom zorg- en ondersteuning wel (Buisman et al., 2018). De doelgroep voor dit onderzoek zijn de jeugdigen en hun ouders die de overstap maken van jeugdhulp naar volwassenenzorg. Om het onderzoek te kaderen is gekozen voor de doelgroep jeugdigen vanaf zeventien tot achttien jaar en hun ouders.

Uit de eerste evaluatie van de Jeugdwet in 2018, blijkt dat het bereiken van de leeftijdsgrens van achttien jaar op de tweede plaats staat van de vaakst benoemde knelpunten door gemeenten. De Nederlandse gemeenten ervaren het bereiken van de leeftijdsgrens als knelpunt in zowel de voorbereiding als de overstap van jeugdhulp naar volwassenenzorg (ZonMw, 2018).

Uit gesprekken met medewerkers van Team Jeugd en Gezin kwam naar voren dat de medewerkers het lastig vinden om ouders en jeugdigen te begeleiden in de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg bij het bereiken van de achttienjarige leeftijd. Medewerkers van Team Jeugd en Gezin weten niet goed wanneer zij moeten beginnen met het voorbereiden van jeugdigen en diens ouders en op welke wijze de medewerkers van Team Jeugd en Gezin deze overstap moeten vormgeven. In de praktijk zijn jeugdigen en ouders hierdoor onvoldoende voorbereid op de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg.

Het gevolg hiervan kan zijn dat jeugdigen en diens ouders tussen wal en schip belanden en dit kan leiden tot onderbreking en/of stagnatie van de hulpverlening. De problematiek kan hierdoor op lange

termijn erger worden dan nodig (Samenwerkend Toezicht Jeugd, 2021). Als gevolg hiervan kunnen inwoners van de gemeente Goeree-Overflakkee het vertrouwen in de gemeente rondom zorg- en ondersteuning verliezen.

De doelstelling van dit onderzoek is om jeugdigen en hun ouders te begeleiden in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg. Hiervoor is het noodzakelijk om inzicht krijgen in de behoefte vanuit jeugdigen en ouders m.b.t. begeleiding vanuit de medewerkers van Team Jeugd en Gezin van de gemeente Goeree-Overflakkee.

De hoofdvraag van dit onderzoek is kwalitatief van aard en luidt: *Op welke wijze kunnen de medewerkers van Team Jeugd en Gezin ouders en jeugdigen begeleiden in de overstap van jeugdhulp naar volwassenzorg?*

Om tot beantwoording van de onderzoeksvraag te komen, zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Hoe begeleiden medewerkers van Team Jeugd en Gezin ouders en jeugdigen in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg?
2. Welke knelpunten ervaren de medewerkers van Team Jeugd en Gezin rondom de overstap van jeugdhulp naar volwassenzorg?
3. Welke behoefte aan begeleiding hebben jeugdigen vanuit Goeree-Overflakkee rondom de overstap van jeugdhulp naar volwassenzorg?
4. Welke behoefte aan begeleiding hebben ouders vanuit Goeree-Overflakkee rondom de overstap van jeugdhulp naar volwassenzorg?

Dit onderzoek is relevant vanuit het perspectief van jeugdigen en ouders, omdat het zal bijdragen aan goede begeleiding rondom de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg. Aangezien dit onderzoek gaat over het domeinoverstijgend samenwerken binnen het sociaal domein van de gemeente Goeree-Overflakkee, specifiek op het snijvlak Jeugdwet en Wmo, is dit onderzoek relevant voor sociaal werkers en met name voor sociaal werkers in dienst van gemeenten. Volgens artikel 26 van de beroepscode voor sociaal werkers, betekent beroepsgericht samenwerken en ontwikkelen dat sociaal werkers zich bewust zijn van het feit dat zij samen met collega's verantwoordelijk zijn voor het werk van de eigen instelling, en van het werk en beroep in de samenleving (Sociaal Werk Versterkt, 2018). Hierdoor is dit onderzoek tevens relevant voor de gemeente Goeree-Overflakkee, omdat het onderzoek bijdraagt aan het aanbieden van passende begeleiding in de voortzetting van hulp aan jeugdigen die de leeftijd van achttien jaar bereiken.

Maatschappelijk gezien is dit onderzoek relevant, omdat zowel gemeenten, zorgaanbieders als cliënten, de afbakening van verschillende zorgwetten als belemmerend ervaren (ZonMw, 2018). Tot slot is dit onderzoek relevant voor het werkveld van de sociaal werker en met name voor het werkveld jeugd. Volgens het landelijk opleidingsdocument richten jeugdprofessionals zich namelijk op het bevorderen en benutten van ontwikkelkansen van jeugdigen om te ontwikkelen naar participerende volwassenen (Landelijke opleidingsoverleggen in het domein sociaal werk, 2017).

Dit onderzoek is opgesplitst in een literatuuronderzoek en praktijkonderzoek. Het literatuuronderzoek vormt het theoretisch kader en is beschreven in hoofdstuk twee. Het theoretisch kader is gevormd op basis van kernbegrippen, topics en subtopics. In hoofdstuk drie is de methode voor het tweede deel van dit onderzoek uitgewerkt, ofwel het praktijkonderzoek. In hoofdstuk vier worden de resultaten van dit praktijkonderzoek gepresenteerd. In hoofdstuk vijf volgt een conclusie van dit praktijkonderzoek. In hoofdstuk zes is de discussie beschreven. Hoofdstuk zeven beschrijft de aanbevelingen. Het onderzoeksverslag wordt afgesloten met een zestal bijlagen: de topiclijst medewerkers, de topiclijst ouders, de topiclijst jongeren, een transcript, de feedback van de opdrachtgever en het beroepsproduct.

2. Theoretisch kader

Dit hoofdstuk beschrijft reeds verschenen literatuur over de kernonderwerpen van dit onderzoek. Kernonderwerpen van dit onderzoek zijn middels kernbegrippen, topics en subtopics nader onderzocht en geanalyseerd. Kernbegrippen zijn: Jeugdhulp in Nederland, begeleiden en samenwerken.

2.1. Jeugdhulp in Nederland

Jeugdhulp is een verzamelnaam voor diverse vormen van hulp aan kinderen, jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van het kind of opvoedingsproblemen van de ouders (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Jeugdhulp is bedoeld voor kinderen en jongeren tot achttien jaar en stopt meestal als de jongere achttien jaar wordt. In specifieke gevallen kan de jeugdhulp worden verlengd met maximaal 5 jaar, dit heet verlengde jeugdhulp (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, z.d.).

Het totaal aantal jongeren in Nederland met jeugdhulp in 2021 is bijna 444 duizend, zo blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (Bakker, 2022). Dat is 10 procent van alle jongeren in Nederland in de leeftijd tot en met 22 jaar (Bakker, 2022). Vormen van jeugdhulp zijn ambulante jeugdhulp, pleegzorg, jeugdzorgplus, verblijf in een instelling, Jeugd-GGZ, jeugdzorg voor jongeren met een beperking, ondertoezichtstelling en voogdij en jeugdreclassering (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.).

2.1.1. Jeugdhulp bij gemeenten

Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet zijn gemeenten sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van jeugdhulp (Rijksoverheid, z.d.). Gemeenten vervullen een belangrijke rol als het gaat om jeugdhulp in Nederland. Gemeenten moeten belangrijke keuzes maken, zoals op welke wijze de toegang tot jeugdhulp wordt geregeld, op welke wijze de jeugdhulp bekostigd wordt en welke aanbieders de jeugdhulp leveren (Nederlands Jeugdinstituut, 2018). Via contracten en afspraken met jeugdhulpaanbieders geven gemeenten sturing aan de verantwoordelijkheid voor jeugdhulp (Batterink et al., 2017). In de praktijk schakelen gemeenten jeugdhulpaanbieders in voor de uitvoering van jeugdhulp. Uit cijfers van de Monitor Gemeentelijke Zorginkoop 2018 blijkt dat 90% van de gemeenten de uitvoering van jeugdhulp uitbesteden via het Open House systeem (Nederlands Jeugdinstituut, 2018). Open House is een systeem waarbij gemeenten overeenkomsten sluiten met jeugdhulpaanbieders die voldoen aan de voorwaarden van de desbetreffende gemeente en die de hulp willen leveren tegen het tarief dat de gemeente heeft vastgesteld (Nederlands Jeugdinstituut, 2018). Aangezien gemeenten zelf sturing mogen geven aan de inrichting van jeugdhulp, blijkt uit onderzoek dat dit enerzijds kan leiden tot goede lokale aansluiting, maar anderzijds tot grote verschillen tussen gemeenten in het aanbod van jeugdhulp (Van Deelen, 2020).

2.1.2. Jeugdwet

In Nederland zijn gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren en financieren van jeugdhulp als gevolg van de decentralisatie in 2015. Deze verantwoordelijkheid van gemeenten en bijbehorende taken en doelstellingen zijn vastgelegd in de Jeugdwet (Rijksoverheid, z.d.). Op welke wijze de gemeenten in Nederland invulling geven aan de verantwoordelijkheid voor jeugdhulp, is echter niet vastgelegd in de Jeugdwet (Rijksoverheid, z.d.).

Zoals in paragraaf 2.1. beschreven stopt jeugdhulp als jongeren de leeftijdsgrens van achttien jaar bereiken, tenzij er sprake is van verlengde jeugdhulp. Jongeren vallen vanaf achttien jaar niet meer onder de Jeugdwet en krijgen bij de overgang naar volwassenzorg te maken met andere wettelijke kaders binnen het Nederlandse zorgstelsel (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.).

Het Nederlandse Zorgstelsel is geregeld met 4 stelselwetten, namelijk: de Zorgverzekeringswet (Zvw), de Wet langdurige zorg (Wlz), de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet (Rijksoverheid, z.d.). De onduidelijkheid rondom de afbakening van deze verschillende zorgwetten, blijkt hierbij als belemmerend ervaren te worden door zowel gemeenten, zorgaanbieders als cliënten (ZonMw, 2018). Uit internationaal onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut blijkt dat de wetgeving in andere Europese landen meer samenhang kent, waardoor het voor professionals makkelijker is om samen te werken en gegevens uit te wisselen om de overgang naar volwassenenzorg te organiseren (Buisman et al., 2018).

2.1.3. Overgang jeugdhulp naar volwassenenzorg

De overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg is al jaren een belangrijk aandachtspunt in Nederland van onder meer gemeenten en zorgaanbieders (ZonMw, 2018). De overgang van jeugd naar volwassenheid is volgens het Nederlands Jeugdinstituut voor veel jongeren een turbulente periode, waarin verschillende veranderingen plaatsvinden op lichamelijk, cognitief en sociaal-emotioneel gebied (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Voor jongeren die jeugdhulp ontvangen en na het bereiken van de leeftijdsgrens nog steeds hulp nodig hebben, is deze overgang extra lastig. De problematiek van deze jongeren verandert niet, maar de wetgeving rondom zorg- en ondersteuning wel (Buisman et al., 2018).

De overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg is het gevolg van het bereiken van de leeftijdsgrens. Jongeren zijn dan volgens de wet volwassen, terwijl in deze levensfase van jongeren de hersenen nog volop in ontwikkeling zijn. Cognitieve functies zoals impulscontrole en het overzien van lange termijn gevolgen zijn nog niet voldoende ontwikkeld (Gradussen et al., 2020). Als gevolg van de overgang naar volwassenenzorg krijgen ouders een minder prominente rol, aangezien jongeren volgens de wet aangemerkt worden als meerderjarig en volwassen. Jongeren worden bijvoorbeeld zelf verantwoordelijk voor geldzaken en vallen niet meer onder de Jeugdwet (Leeftijdsladder, z.d.).

2.1.4. Knelpunten overgang jeugdhulp naar volwassenenzorg

Volgens het Nederlands Jeugdinstituut sluiten verschillende wettelijke kaders zoals omschreven in paragraaf 2.1.2. niet goed op elkaar aan, waardoor problematiek van jongeren kan verergeren (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Jongeren kunnen hierdoor tussen wal en schip belanden (ZonMw, 2018). Uit onderzoek van de samenwerkende inspecties van het Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ) blijkt, dat de overgang naar volwassenheid een onderbreking of stagnatie van de hulpverlening en/of huisvesting kan veroorzaken. Hierdoor kan problematiek van jongeren en gezinnen verergeren, doordat passende hulp niet tijdig beschikbaar is (Samenwerkend Toezicht Jeugd, 2021). Uit het onderzoek van STJ blijkt tevens, dat hulp abrupt en te vroeg wordt gestaakt. Hierdoor ontbreekt een plan van aanpak voor ondersteuning in de periode na de overgang. Hierdoor kan het resultaat van de van de geïnvesteerde hulpverlening en de continuïteit verloren gaan (Samenwerkend Toezicht Jeugd, 2021).

In paragraaf 2.1.3. is beschreven dat ouders een minder prominente rol krijgen bij de overgang naar volwassenenzorg, terwijl uit onderzoek van Geurts blijkt dat ouders juist de behoefte hebben om betrokken te worden bij de overgang. Volgens Geurts zijn ouders zicht niet bewust over de overgang, omdat er vaak meerdere problemen spelen binnen het gezin. Daarnaast hebben ouders de indruk, dat er vanaf de leeftijdsgrens geen duidelijkheid is over de continuering van hulpverlening (Geurts, 2020). Wettelijk gezien zijn gemeenten vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning verplicht, om in een beleidsplan aandacht te besteden, aan de wijze waarop de continuïteit van hulp wordt gewaarborgd (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, z.d.). Uit de evaluatie van de Jeugdwet blijkt dat 55% van de bevroagde Nederlandse gemeenten zowel de voorbereiding als de overstap van jeugdhulp naar volwassenenzorg als knelpunt ziet (ZonMw, 2018). Deze analyse uit de evaluatie van de Jeugdwet hangt mogelijk samen met het waarborgen van de continuïteit van hulpverlening.

Een mogelijke oorzaak hiervoor is de slechte aansluiting in het zorgaanbod vanuit de jeugdhulp en volwassenenzorg. Jeugdhulp is vooral gericht op opvoedsituaties en systeemprincipes, terwijl volwassenenzorg meer is gericht op persoonlijke problematiek (Gradussen et al., 2020). Uit onderzoek blijkt dat hulpverlening vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) vaak te licht en te weinig ontwikkelingsgericht wordt ervaren door jongeren (Andersson Elfers Felix, 2018). Daarnaast blijkt uit onderzoek dat jongeren die jeugdhulp ontvingen over het algemeen minder vertrouwen hebben in vervolghulpverlening. De oorzaak hiervan is de vaak al lange hulpverleningsgeschiedenis. Jongeren willen vrij zijn en zelf bepalen over vervolghulpverlening (Dieters & Schaafsma, 2018). In de praktijk kunnen jongeren dit uiten in het afwijzen van vervolghulpverlening en hiermee grijpen jongeren de wettelijke volwassenheid aan om jeugdhulp stop te zetten (Andersson Elfers Felix, 2018). Uit diverse onderzoeken blijkt dit een veelvoorkomend knelpunt. Jongeren vanaf achttien jaar zijn niet verplicht om hulpverlening te accepteren. Hulpverlening vanaf achttien jaar is vrijwillig en jongeren mogen zelf beslissen over vervolghulpverlening (Gradussen et al., 2020).

Andersson Elfers Felix (AEF), een bureau voor maatschappelijke vraagstukken, heeft in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) onderzoek gedaan naar de leeftijdsgrens en bijbehorende knelpunten. Uit het onderzoek van AEF blijkt dat er vier algemene knelpunten te onderscheiden zijn bij de overgang, namelijk:

- 1: Jongeren en hun ouders worden niet goed voorbereid op de overgang naar andere hulp
 - 2: Jongeren moeten van hulpverlener wisselen
 - 3: Een overgang brengt een besismoment met zich mee en risico op uitval
 - 4: Jongeren en hun ouders weten niet goed waar ze terecht kunnen
- (Andersson Elfers Felix, 2018)

2.2. Begeleiding

Uit onderzoek blijkt dat uiteenlopende definities van het begrip ‘begeleiding’ te onderscheiden zijn. De definitie van het begrip ‘begeleiding’ is afhankelijk van de context waarin het begrip wordt gebruikt. De Wet langdurige definieert het begrip ‘begeleiding’ als activiteiten waarmee een persoon wordt ondersteund bij het uitvoeren van algemene dagelijkse levensverrichtingen en bij het aanbrengen en behouden van structuur in en regie over het persoonlijk leven (Wet langdurige zorg, z.d.). In dit onderzoek ligt de focus op de behoefte aan begeleiding van jeugdigen en ouders vanuit professionals in dienst van gemeenten bij de overgang van jeugdzorg naar volwassenenzorg.

2.2.1. Begeleiding jeugdhulp naar volwassenenzorg

Volgens internationaal wetenschappelijk onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut bevat goede ondersteuning naar volwassenheid de volgende vijf elementen: een gelijkwaardige relatie met de jongere, samenwerking met mensen uit het netwerk van de jongere, aansluiting bij het plan en perspectief van de jongere, continuïteit in ondersteuning en een stevige basis op belangrijke levensgebieden (Tuenten et al., 2022). Belangrijke levensgebieden in de overgang naar volwassenheid worden ook wel de Big 5 genoemd. Deze belangrijke levensgebieden zijn: support, wonen, school & werk, inkomen en welzijn. Met support wordt het in kaart brengen van het netwerk en steunbronnen van de jongere bedoeld. De Big 5 is een werkwijze die een stevige basis vormt in het creëren van zelfstandigheid bij jongeren (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.).

Begeleiden in de overgang naar volwassenheid kan onder meer met een toekomstplan, ook wel perspectief plan genoemd. Een toekomstplan is een middel om ononderbroken ondersteuning aan te bieden die aansluit bij de motivatie en leefwereld van jongeren tussen de 16-27 jaar en benoemt welke ondersteuning nodig is op alle leefdomeinen (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2016).

Diverse onderzoeken wijzen uit dat een vraaggerichte aanpak werkt bij het begeleiden van jongeren naar volwassenzorg. Jongeren hebben op deze manier eigen regie over hun leven, wat positieve effecten oplevert zoals het verhogen van het gevoel van zelfeffectiviteit (Ten Brummelaar et al., 2018). Een vraaggerichte aanpak is een methodiek waarbij de behoefte en wens van de cliënt centraal staat (Vraaggericht werken in de langdurige zorg, 2014). Een nadeel van de methodiek vraaggericht werken, is dat weinig informatie over de totale situatie van de jongere ontstaat, wat nadelig kan zijn voor het maken van een goede risicotaxatie van de problematiek (Nederlands Jeugdinstituut, 2017).

2.2.2. Rol professionals

Jeugdhulpprofessionals hebben een belangrijke rol in het bieden van begeleiding in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg. Jeugdhulpprofessionals vormen de link naar vervolghulpverlening en informatie vanuit andere domeinen (Häggman-Laitila et al., 2019). Daarnaast blijkt uit onderzoek, dat cliënten van professionals verwachten dat zij hen op de juiste momenten kunnen voorzien van de juiste informatie (De Jong, 2017).

Uit onderzoek blijkt dat gezamenlijke zorginkoop op organisatorisch niveau zou kunnen bijdragen aan begeleiding van jeugdhulp naar volwassenzorg. Hiermee wordt bedoeld dat gemeenten in afstemming met andere domeinen binnen het sociaal domein, gezamenlijk zorgaanbieders inkopen die zowel in de Jeugdwet als in andere wetten actief zijn. Dit vergroot de kans op continuering van hulpverlening na het bereiken van de leeftijdsgrens van achttien jaar (Geurts, 2020). Uit internationaal onderzoek blijkt dat het inzetten van een contactpersoon binnen de organisatie tevens een veel toegepaste methode is, waaronder in Engeland en Scandinavië (Buisman et al., 2018).

2.2.3. Informatievoorziening

Informatievoorziening kan worden gedefinieerd als de wijze waarop het vastleggen, verwerken en voorzien van informatie in een organisatie is ingericht (Informatievoorziening, z.d.). Goede informatievoorziening draagt bij aan de zoektocht naar passende zorg en maakt de zoektocht overzichtelijk en minder ingewikkeld (De Jong, 2017).

Uit onderzoek naar de wijze van informatieverstrekking, blijkt dat informatie pas moet worden gedeeld wanneer jongeren actief dingen kunnen regelen. Daarnaast blijkt dat jongeren behoefte hebben aan formele, begrijpelijke communicatie, zodat jongeren zich serieus genomen voelen (Van de Hoven, 2021). Ouders hebben wisselende behoeften met betrekking tot de wijze van informatieverstrekking, maar zouden wel graag geïnformeerd en betrokken worden bij de overgang (Geurts, 2020).

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het belangrijk is dat familieleden over de juiste informatie beschikken, zodat familieleden kunnen anticiperen in het hulpverleningstraject als dat nodig is (Naert et al., 2017). Deze analyse wordt bevestigd door een ander onderzoek, waaruit blijkt dat het belangrijk is om informatie te delen met het netwerk van de jeugdige, waardoor familieleden de jongere kunnen begeleiden in de overgang als dat nodig is (Van de Hoven, 2021). Volgens van de Hoven is het hierbij belangrijk om te realiseren dat hulp en begeleiding vanuit familie en ouders niet voor elke jongere vanzelfsprekend is (Van de Hoven, 2021). Dit benadrukt nogmaals de belangrijke rol van professionals.

2.2.4. Behoeftes jongeren

Uit onderzoek blijkt continuïteit in verblijf en begeleiding positief effect te hebben op de ontwikkeling van jongeren met jeugdhulp die de overgang maken naar volwassenzorg. Deze doelgroep heeft vaak een opeenstapeling van problematiek, wat vraagt om een integrale aanpak waarbij systemen en hulpverleningstrajecten op elkaar aansluiten (Westbroek, 2017). Het in kaart

brengen van belangrijke levensgebieden van jongeren zoals omschreven in paragraaf 2.2.1 zou hier aan kunnen bijdragen.

Het begrip continuïteit kan worden gedefinieerd als voortgang zonder onderbreking (Continuïteit, z.d.). Volgens internationaal wetenschappelijk onderzoek is continuïteit in informatievoorziening belangrijk in de overgang naar volwassenheid. Bij continuïteit in informatievoorziening gaat het om het bewaren en delen van relevante informatie met de jongere zelf, steunfiguren en betrokken professionals (Naert et al., 2017).

Uit een meta-analyse van het internationale tijdschrift *Children and Youth Services Review*, blijkt dat jongeren continuïteit in de ondersteuning ervaren op drie verschillende vlakken: in de relatie met de hulpverlener, in het zorgmanagement en in het informatiemanagement. Wanneer deze drie aspecten goed georganiseerd zijn, ervaren jongeren de ondersteuning als stabiel en steunend. Overigens blijkt uit deze meta-analyse dat het niet alleen draait om de organisatie van zorgsystemen, maar vooral om de beleving van continuïteit door jongeren (Naert et al., 2017).

2.2.5. Behoeftes ouders

Uit onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut blijkt dat ouders als de belangrijkste personen worden gezien in het leven van kinderen. Ouders zijn de belangrijkste belangenbehartiger van het kind, ouders kennen het kind en weten wat het wel/niet leuk vindt, wat het kind wel/niet helpt en daarnaast vormt het gezin een belangrijk leefdoel van kinderen (Daamen, 2017). Uit onderzoek van Geurts blijkt dat ouders de behoefte hebben om betrokken te worden bij de overgang. Volgens Geurts zijn ouders onwetend over de overgang, omdat er vaak meerdere problemen spelen binnen het gezin. Ouders zouden geïnformeerd willen worden over de overgang en wat daarbij geregeld moet worden (Geurts, 2020). Uit onderzoek blijkt ook dat het belangrijk is om informatie te delen met familieleden, zodat familieleden de jongere kunnen begeleiden in de overgang als dat nodig is (Van de Hoven, 2021).

2.3. Samenwerken

Samenwerken kan worden gedefinieerd als het gezamenlijk inzetten om een bepaald doel te bereiken. Samenwerking vindt plaats tussen minimaal 2 personen, dus ook in een groep of groepen (Samenwerken, z.d.). Uit onderzoek blijkt dat veel gemeenten in Nederland werken met gescheiden teams voor jeugd en volwassenen, waardoor samenwerken en een overdracht naar volwassenenzorg noodzakelijk is (Andersson Elfers Felix, 2018).

2.3.1. Sociaal domein

Het sociaal domein is een verzamelnaam voor specifieke taken van de lokale overheid. Onder de term sociaal domein vallen alle taken die gemeenten verrichten op het gebied van zorg, werk, participatie, zelfredzaamheid en jeugdhulp. De taken van het sociaal domein zijn vastgelegd in de zorgwetten van het Nederlandse zorgstelsel. Het sociaal domein is ontstaan als gevolg van de drie decentralisaties in 2015. Als gevolg van de decentralisaties zouden gemeenten beter in staat zijn om samenhangend en integraal beleid te kunnen voeren en zorg voor inwoners snel en dichtbij te kunnen organiseren (Stimulansz, z.d.).

2.3.2. Domeinoverstijgend samenwerken

Uit de literatuur blijkt dat het begrip 'domeinoverstijgend samenwerken' nauw in verband staat met integraal werken. Om domeinoverstijgend samen te werken is immers een integrale aanpak nodig. Integraal werken betekent in samenhang en afstemming domeinoverstijgend samenwerken aan effectieve en efficiënte hulp en ondersteuning bij hulpvragen van inwoners (Van Arum et al., 2018). Domeinoverstijgend samenwerken kan verschillende doelen en reikwijdtes hebben. Doelstellingen

van domeinoverstijgend samenwerken kunnen o.a. zijn het verbeteren van de kwaliteit van hulpverlening en het continueren van de toegankelijkheid tot hulpverlening (Raad voor Volksgezondheid & Samenleving, 2022).

In hoofdstuk 2.1.2. is beschreven dat gemeenten zelf invulling mogen geven aan de uitvoering van de taken vanuit de Jeugdwet en in paragraaf 2.1.4 is beschreven dat gemeenten verplicht zijn om in beleidsplannen aandacht te besteden hoe de continuïteit van hulp wordt gewaarborgd. In het kader van domeinoverstijgend samenwerken krijgen gemeenten enerzijds vrijheid om domeinoverstijgend samenwerken te organiseren, maar anderzijds ook weer niet.

2.3.3. Werkzame elementen domeinoverstijgend samenwerken

In een handreiking van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), met praktische handvatten voor gemeenten bij de overgang van jeugd naar volwassenheid, staat dat sommige gemeenten werken met een toekomstplan om integrale dienstverlening aan te bieden. (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2016). Een toekomstplan zou kunnen bijdragen aan het domeinoverstijgend samenwerken tussen verschillende domeinen binnen gemeenten (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2016). Uit ander onderzoek blijkt dat intrinsieke motivatie van professionals belangrijk is om domeinoverstijgend samen te werken. Niet alle professionals hebben interesse en kennis van de verschillende zorgwetten en de onbekendheid van wetten en bijbehorende regels blijken hierin een grote rol te spelen (Binkhorst, 2021). Uit onderzoek blijkt dat domeinoverstijgend samenwerken vraagt om inzet van professionals op uitvoerend- en bestuursniveau. Het aanwijzen van een betrokken projectleider kan hierbij helpend zijn (De Berk et al., 2021). Het inzetten van een contactpersoon binnen de organisatie is tevens een veel toegepast instrument bij de overgang naar volwassenenzorg, waaronder in Engeland en Scandinavië (Buisman et al., 2018).

2.3.4. Overdracht naar volwassenenzorg

Als jongeren van hulpverlener moeten wisselen is een goede overdracht belangrijk. Zonder goede overdracht tussen hulpverleners kunnen jongeren gedesillusioneerd raken en verminderde motivatie hebben om vervolghulpverlening voort te zetten (Andersson Elfers Felix, 2018). Uit onderzoek blijkt dat een toekomstplan, in de praktijk als overdrachtsformulier gebruikt kan worden (Dieters & Schaafsma, 2018).

De overdracht naar volwassenenzorg betekent dat ouders een minder prominente rol krijgen, aangezien jongeren wettelijk gezien meerderjarig en volwassen zijn. Uit het onderzoek van Geurts naar de behoefte van ouders, blijkt dat ouders betrokken willen worden bij de overgang en behoefte hebben aan een warme overdracht. Met een warme overdracht wordt bedoeld dat de jeugdconsulent de Wmo consulent van informatie voorziet over de jongere in het bijzijn van de jeugdige en ouder(s) (Geurts, 2020).

2.4. Uitgangspunten voor het onderzoek

Het centrale thema binnen dit onderzoek is het begeleiden van jeugdigen en ouders in de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg. Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat uiteenlopende knelpunten te onderscheiden zijn in de overgang, zoals de wettelijke kaders die niet goed op elkaar aansluiten (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Hierdoor kunnen jongeren die de overstap maken van jeugdhulp naar volwassenenzorg tussen wal en schip belanden en dit kan leiden tot onderbreking of stagnatie van de hulpverlening of huisvesting (ZonMw, 2018). Hierdoor is het relevant om onderzoek te doen naar de wijze van begeleiden vanuit de medewerkers van Team Jeugd en Gezin. Daarnaast is het relevant om medewerkers te bevragen over knelpunten die worden ervaren in het kader van de overgang naar volwassenenzorg.

Begeleiding in de overgang naar volwassenenzorg kan op verschillende manieren worden vormgegeven en uit diverse onderzoeken blijkt dat professionals hierin een belangrijke rol spelen. Professionals vormen de link naar vervolghulpverlening of informatie vanuit andere domeinen (Häggman-Laitila et al., 2019). Een ontbrekend plan van aanpak in de periode na de overgang kan tevens ten koste gaan van het resultaat van de geïnvesteerde hulpverlening en continuïteit (Samenwerkend toezicht Jeugd 2021). Hierdoor is het relevant om onderzoek te doen naar de rol van de medewerkers van Team Jeugd en Gezin in het proces rondom de overgang naar volwassenenzorg.

Begeleiding kan worden aangeboden met een toekomstplan dat benoemt welke ondersteuning nodig is op belangrijke levensgebieden. Belangrijke levensgebieden bij jongeren in de overgang naar volwassenheid worden ook wel de Big 5 genoemd en zijn: support, wonen, school & werk, inkomen en welzijn (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Uit het literatuuronderzoek blijkt, dat jongeren en ouders behoefte hebben aan een bepaalde vorm van continuïteit en informatievoorziening. Tevens hebben ouders de behoefte om betrokken te worden bij de overgang naar volwassenenzorg (Geurts, 2020). Op basis van deze theoretische bevindingen, zal in de praktijk onderzocht worden welke behoeften jongeren en ouders uit Goeree-Overflakkee hebben wat betreft begeleiding in de overgang naar volwassenenzorg.

Samenwerken met andere professionals is noodzakelijk als gevolg van de overgang en dit vraagt om een integrale aanpak vanuit de organisatie. Werkzame elementen in het domeinoverstijgend samenwerken zijn o.a. de intrinsieke motivatie van professionals (Binkhorst, 2021) en het aanwijzen van een betrokken projectleider (De Berk et al., 2021). Hierdoor zal in de praktijk nader onderzoek worden gedaan naar de samenwerking met andere professionals en de interne organisatie vanuit de Gemeente Goeree-Overflakkee in het kader van de overgang naar volwassenenzorg.

Deze theoretische bevindingen vormen de basis voor het kwalitatief onderzoek. Het theoretisch kader is beschreven vanuit kernbegrippen, topics en subtopics die zijn ontstaan uit de onderzoeksvragen van dit onderzoek. De topiclijsten inclusief interviewvragen zijn terug te vinden in de bijlagen een tot en met drie van dit onderzoeksverslag.

3. Methode

Dit hoofdstuk beschrijft de wijze waarop dit onderzoek is uitgevoerd. De onderdelen onderzoeksstrategie, de dataverzamelmethode, de onderzoekspopulatie/-eenheden, type respondenten, de steekproef, de onderzoeksinstrumenten, data-analyse, de betrouwbaarheid/validiteit en bruikbaarheid worden opeenvolgend beschreven.

3.1. Onderzoeksstrategie

Dit onderzoek betreft een kwalitatief onderzoek, omdat het gericht is op het verkrijgen van inzichten en vanwege de focus op het ontwikkelen van nieuwe ideeën (Baarda, 2014). Middels kwalitatief onderzoek bestaat de mogelijkheid om belevingen en emoties van respondenten te achterhalen (De Bil, 2011). In de praktijk is onderzocht, welke behoefte aan begeleiding jongeren en ouders hebben in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg. Kwalitatief onderzoek biedt hiervoor een beter basis dan kwantitatief onderzoek, aangezien deze strategie ruimte biedt voor perspectieven van verschillende respondenten en de achtergrond daarvan, wat bijdraagt aan een veelzijdig en compleet antwoord op de onderzoeksvraag (Baarda, 2014).

Om het praktijkprobleem te onderzoeken vanuit verschillende invalshoeken en aanbevelingen te doen maken voor de toekomst, is onderzocht op welke wijze medewerkers van Team Jeugd en Gezin jongeren en ouders begeleiden in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg en welke knelpunten medewerkers hierbij ervaren.

Het onderzoek is een kwalitatief survey door middel van semigestructureerde interviews met open vragen bij drie verschillende respondentengroepen (Baarda, 2014). De respondentengroepen zijn medewerkers van Team Jeugd en Gezin, jongeren met jeugdhulp die de overstap maken naar volwassenzorg en ouders waarvan het kind de overstap maakt van jeugdhulp naar volwassenzorg.

3.2. Dataverzamelmethode

Wat betreft dataverzameling is bij alle drie de respondentengroepen gekozen voor semigestructureerde interviews. Bij een semigestructureerd interview staan bepaalde vragen vast, waarbij tegelijkertijd ruimte is voor inbreng van de respondenten (Baarda, 2014). Drie respondentengroepen zijn bevraagd aan de hand van vragenlijsten die gevormd zijn op basis van de kernbegrippen, topics en subtopics vanuit het theoretisch kader. Binnen dit onderzoek is vanuit drie invalshoeken gewerkt, door middel van onderzoek naar informatie vanuit verschillende respondentengroepen. Binnen deze driehoeksmeting is het doorvragen naar antwoorden van de respondenten van belang, om een compleet antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag. Hierbij is gebruik gemaakt van input en beleving vanuit verschillende perspectieven. Een semigestructureerd interview is hierdoor meer geschikt dan overige vormen van interviews (De Bil, 2011).

De beoogde planning was om alle interviews face-to-face af te nemen om ook non-verbale signalen te analyseren. Als interviewer is er tijdens een face-to-face interview meer zicht op bijbehorende gevoelens en emoties (De Bil, 2011). Hierdoor was het mogelijk om tijdens de interviews in te spelen op de gevoelens en emoties van de respondenten en om door te vragen op bepaalde onderwerpen (Baarda, 2014).

3.3. Onderzoekspopulatie, eenheden en type respondenten

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle eenheden waarover uitspraak wordt gedaan in een onderzoek (Baarda, 2014). Onderzoekseenheden die actief deelnemen aan het onderzoek worden respondenten genoemd (De Bil, 2011). In dit onderzoek is uitspraak gedaan over drie respondentengroepen, welke tevens de onderzoekseenheden vormen binnen dit onderzoek.

De eerste respondentengroep bestaat uit vijf medewerkers van Team Jeugd en Gezin. Hierbij is uitspraak gedaan over de wijze van begeleiden en knelpunten die de medewerkers van Team Jeugd en Gezin ervaren in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg.

De tweede respondentengroep bestaat uit vijf jongeren uit Goeree-Overflakkee die de overstap maken van jeugdhulp naar volwassenzorg. Hierbij is uitspraak gedaan over de behoefte aan begeleiding vanuit jongeren in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg.

De derde respondentengroep bestaat uit vijf ouders uit Goeree-Overflakkee waarvan het kind de overstap maakt van jeugdhulp naar volwassenzorg. Hierbij is uitspraak gedaan over de behoefte aan begeleiding vanuit ouders in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg.

Bewust is gekozen om de behoefte aan begeleiding vanuit het perspectief van zowel jongeren als ouders te onderzoeken. Ouders van jongeren met jeugdhulp zijn vaak belangrijke personen in het leven van jongeren, daarom is gekozen om zowel jongeren als ouders te interviewen. Om het praktijkprobleem vanuit diverse perspectieven te analyseren is bewust gekozen om ook medewerkers te interviewen. Het doel van deze driehoeksmeting is het verkrijgen van een compleet antwoord op de onderzoeksvraag (Baarda, 2014).

3.4. Steekproef

Bij de eerste respondentengroep, de medewerkers van Team Jeugd en Gezin, is er een aselechte steekproef uitgevoerd. Binnen Team Jeugd en Gezin werken zes medewerkers, waarvan vijf willekeurige medewerkers zullen worden geïnterviewd. Middels een random name generator zijn de medewerkers op willekeurige wijze gekozen voor de interviews (Baarda, 2014).

Gezien de beperkte omvang van de onderzoekspopulatie van de tweede en derde respondentengroepen, jongeren uit Goeree-Overflakkee die de overstap maken van jeugdhulp naar volwassenzorg en ouders uit Goeree-Overflakkee waarvan het kind de overstap maakt van jeugdhulp naar volwassenzorg, is er bij deze respondentengroepen geen sprake van een steekproef. Deze onderzoekspopulatie is dermate klein, waardoor is gekozen om select te werk te gaan en geen steekproef uit te voeren (Baarda, 2014).

3.5. Onderzoeksinstrumenten

Het meetinstrument van dit onderzoek zijn interviewvragenlijsten (De Bil, 2011). Gezien de verschillende respondentengroepen is gekozen om meerdere vragenlijsten te ontwikkelen, op basis van verschillende topiclijsten. Binnen dit onderzoek is gekozen om twee verschillende topiclijsten te ontwikkelen, één voor medewerkers van Team Jeugd en Gezin en één voor jongeren en ouders. De aanleiding voor deze keus, is het doen van onderzoek naar verschillende informatie vanuit verschillende respondentengroepen. De interviewvragenlijsten komen voort uit de topiclijsten, waarvan de topics en subtopics zijn afgestemd op de kernbegrippen die voortkomen uit de onderzoeksvragen en het theoretisch kader van dit onderzoek (Baarda, 2014).

Op basis van de twee verschillende topiclijsten zijn drie verschillende vragenlijsten ontwikkeld. De vragenlijsten van respondentengroepen twee en drie, jongeren en ouders, zijn nagenoeg gelijk, behoudens het taalgebruik wat is aangepast naar eenvoudige en begrijpelijke taal voor jongeren. De vragenlijst voor respondentengroep een, medewerkers van Team Jeugd en Gezin, is anders aangezien het doel was het verkrijgen van andere informatie vanuit deze respondentengroep. Binnen de semigestructureerd interviews zijn diverse beginvragen op basis van de topics en subtopics vanuit de topiclijsten voorgelegd aan de respondenten. De topics en subtopics vormen de hoofdonderwerpen, waarbij ruimte is voor eigen inbreng vanuit de respondenten (De Bil, 2011).

3.6. Data-analyse

Datagegevens vanuit de interviews zijn geregistreerd middels een spraakrecorder op een mobiele telefoon. De verkregen informatie is vervolgens teruggeluisterd en getranscribeerd in Microsoft Word op een laptop. In het transcript zijn alle woorden die in het interview te horen zijn letterlijk vermeld (Baarda, 2014).

Datagegevens verkregen uit de getranscribeerde interviews zijn middels de methode inhoudsanalyse geanalyseerd. Bij inhoudsanalyse is er sprake van een analyse van de inhoud van wat er gezegd is tijdens de interviews (De Bil, 2011). De data is geanalyseerd via het proces open-, axiaal- en selectief coderen. Middels open codering zijn veelvoorkomende begrippen uit de interviewfragmenten gecodeerd (gelabeld). Vervolgens is er axiaal gecodeerd door de gecodeerde labels te vergelijken en te groeperen (Baarda, 2014). Vanuit de axiale codering is de data selectief gecodeerd. Hierbij zijn vanuit de gegroepeerde labels conclusies geschreven en deze conclusies zijn vervolgens vergeleken met de literatuur vanuit het theoretisch kader. Vanuit deze resultaten is antwoord gegeven op de onderzoeksvragen van dit onderzoek.

3.7. Betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid

Betrouwbaarheid is te onderscheiden in interne- en externe betrouwbaarheid en gaat over de mate waarin de onderzoekresultaten betrouwbaar zijn. Bij interne betrouwbaarheid gaat het om het voorkomen van fouten van de onderzoeker zelf en over de herhaalbaarheid van het onderzoek met eenzelfde resultaat (De Bil, 2011). De interne betrouwbaarheid is vergroot door het onderzoeksverslag regelmatig te laten lezen door derden en door de opdrachtgever. De gestandaardiseerde interviewvragenlijsten per respondentengroep, zorgen ervoor dat dezelfde vragen zijn gesteld aan de respondenten per respondentengroep, waardoor het onderzoek herhaalbaar is voor derden. De beoogde planning was om alle interviews plaats te laten vinden onder dezelfde omstandigheden en op dezelfde locatie, namelijk in het gemeentehuis in Goeree-Overflakkee. Deze elementen vergroten de interne betrouwbaarheid (Baarda, 2014). In het hoofdstuk resultaten is een nadere beschrijving van het verloop van het veldwerk te lezen. Een ander middel waardoor de interne betrouwbaarheid is vergroot, is door de anonieme verwerking van gegevens van alle respondentengroepen. Dit voorkomt sociaal wenselijke antwoorden van respondenten (Baarda, 2014). Tot slot was de beoogde planning om proefinterviews af te nemen met alle drie de respondentengroepen, waardoor is onderzocht of de interviewvragen voldoende duidelijk waren of aanpassing nodig hadden. In het hoofdstuk resultaten is een nadere beschrijving van het verloop van de proefinterviews opgenomen.

De centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek is onderzocht vanuit verschillende perspectieven. Medewerkers, ouders en jongeren zijn bevraagd over de kernonderwerpen, topics en subtopics van dit onderzoek. Vanwege deze driehoeksmeting is de betrouwbaarheid en validiteit van dit onderzoek vergroot (Baarda, 2014). Daarnaast is op basis van de interviewvragen aan het einde van elk interview gevraagd aan de respondenten van de drie respondentengroepen of zij nog iets toe te voegen hadden of nog een tip hadden. Dit heeft eveneens de betrouwbaarheid en validiteit van dit onderzoek vergroot (Baarda, 2014).

Validiteit is te onderscheiden in interne- en externe validiteit. Bij interne validiteit gaat het om de mate waarin de onderzoeker meet wat hij beoogt te meten. Bij externe validiteit gaat het om de mate van generaliseerbaarheid van dit onderzoek (Baarda, 2014). De interne validiteit is vergroot door het onderzoeksvoorstel regelmatig te laten lezen door derden en door de opdrachtgever. Door alle respondenten van de verschillende respondentengroepen voorafgaand en tijdens de interviews te informeren over de anonieme verwerking van gegevens in de uitwerking van het onderzoek, is de interne validiteit vergroot. Daarnaast is vooraf literatuuronderzoek gedaan, waaruit valide informatie

is opgehaald op basis van kernbegrippen, topics en subtopics. Deze begrippen zijn al onderzocht, wat de validiteit van dit onderzoek vergroot (De Bil, 2011).

Vanwege het gebruik van de methode inhoudsanalyse en het letterlijk transcriberen van de semigestructureerde interviews is eveneens de interne validiteit van dit onderzoek vergroot. Aan alle respondenten per respondentengroep zijn dezelfde vragen gesteld, op basis van gestandaardiseerde interviewvragenlijsten per respondentengroep vanuit de kernbegrippen, topics en subtopics uit het theoretisch kader. Door gebruik te maken van deze gestandaardiseerde vragenlijsten en door op dezelfde manier door te vragen is de interne validiteit vergroot (Baarda, 2014).

De beoogde proefinterviews per respondentengroep hebben naast de betrouwbaarheid ook de validiteit vergroot. De externe validiteit is van toepassing op de onderzochte eenheden van de onderzoekspopulatie. Aangezien het praktijkprobleem een landelijk probleem is kunnen de onderzoeksresultaten overdraagbaar zijn op andere situaties en respondenten. Door alle stappen in het onderzoeksproces duidelijk weer te geven is de externe validiteit vergroot en herhaalbaar voor derden (Baarda, 2014).

De bruikbaarheid van dit onderzoek wordt versterkt omdat er vanuit drie invalshoeken is gewerkt. In de eerste plaats is onderzocht hoe medewerkers van Team Jeugd en Gezin jongeren en ouders begeleiden en welke knelpunten zij ervaren in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg. Hiermee is het praktijkprobleem nader geanalyseerd. In de tweede en derde plaats is onderzocht welke behoefte aan begeleiding jongeren en ouders uit Goeree-Overflakkee hebben in de overgang naar volwassenzorg. Hiermee is gericht onderzoek gedaan naar de doelstelling van dit onderzoek. Vanuit de semigestructureerde interviews bij alle drie de respondentengroepen is enerzijds duidelijk geworden welke knelpunten medewerkers ervaren en anderzijds welke behoefte aan begeleiding jongeren en ouders uit Goeree-Overflakkee hebben. Op basis van deze driehoeksmeting zijn concrete conclusies en aanbevelingen getrokken die bijdragen aan een compleet antwoord op de onderzoeksvraag. Daarnaast is de opdrachtgever vanaf conceptinleiding tot onderzoeksverslag betrokken door middel van regelmatig contact en overleg, wat de bruikbaarheid van dit onderzoek vergroot (Baarda, 2014).

4. Resultaten

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van dit onderzoek. De resultaten komen voort uit de transcripten van de gehouden interviews.

4.1 Resultaten veldwerk

Verloop veldwerk respondentengroep 1/medewerkers

Het veldwerk is nagenoeg volgens verwachting verlopen. Voorafgaand aan het veldwerk heeft een proefinterview plaatsgevonden, waaruit is gebleken dat de vragenlijsten voldoende duidelijk waren en dat de resultaten overeenkwamen met de beoogde resultaten. Op basis hiervan is het veldwerk gestart en hebben in totaal vijf medewerkers aan het onderzoek meegedaan. Alle vijf de respondenten zijn mondeling en per e-mail uitgenodigd voor de interviews. Zowel mondeling als per e-mail is het onderwerp van het onderzoek toegelicht en is besproken hoe de privacy gewaarborgd zal worden. Vanwege ziekte van een van de vijf uitgenodigde medewerkers, heeft een andere medewerker van Team Jeugd en Gezin de plaats van de uitgenodigde medewerker overgenomen op het vooraf afgesproken datum en tijdstip. De interviews zijn in december 2022 gepland en in de week van 13 tot en met 17 februari 2023 zijn de interviews afgenomen.

Verloop veldwerk respondentengroep 2/ouders

Het veldwerk is nagenoeg volgens verwachting verlopen. Voorafgaand aan het veldwerk heeft een proefinterview plaatsgevonden, waaruit is gebleken dat de vragenlijsten voldoende duidelijk waren en dat de resultaten overeenkwamen met de beoogde resultaten. Op basis hiervan is het veldwerk gestart en hebben in totaal vijf ouders aan het onderzoek meegedaan. Alle vijf de ouders zijn telefonisch en per e-mail uitgenodigd voor de interviews. Zowel telefonisch als per e-mail is het onderwerp van het onderzoek toegelicht en is besproken hoe de privacy gewaarborgd zal worden. Vanwege de volle agenda's van twee van de vijf respondenten hebben twee interviews digitaal via MS Teams plaatsgevonden. De interviews zijn in december 2022 gepland en in de week van 27 februari tot en met 3 maart 2023 zijn de interviews afgenomen.

Verloop veldwerk respondentengroep 3/jongeren

Het veldwerk is nagenoeg volgens verwachting verlopen. Voorafgaand aan het veldwerk heeft geen proefinterview plaatsgevonden, omdat het moeizaam was om in totaal vijf respondenten te verzamelen die gemotiveerd en voldoende mentaal belastbaar waren om in gesprek te gaan in de vorm van een interview. Uiteindelijk is het gelukt om vijf respondenten te verzamelen en zijn de interviews afgenomen. Vanwege klinische opname van een van de vijf respondenten en vanwege verminderde mentale belastbaarheid van een van de vijf respondenten hebben twee van de vijf interviews via WhatsApp beeldbellen plaatsgevonden. Alle vijf de respondenten zijn telefonisch en per e-mail uitgenodigd voor de interviews. Zowel telefonisch als per e-mail is het onderwerp van het onderzoek toegelicht en is besproken hoe de privacy gewaarborgd zal worden. De interviews zijn in december 2022 tot en met februari 2023 gepland en in de week van 3 tot en met 7 maart 2023 zijn de interviews afgenomen.

4.2. Resultaten per topic

Deze paragraaf beschrijft de resultaten per topic van dit onderzoek. Bij de analyse van respondentengroep medewerkers werd duidelijk dat het belangrijk was om de knelpunten een zichtbare plek te geven in het hoofdstuk resultaten voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. Bij de analyse van respondentengroepen ouders en jongeren is met name aandacht voor de behoefte aan begeleiding van deze respondentengroepen, wederom met als doel beantwoording van de onderzoeksvragen.

4.2.1. Jeugdhulp bij gemeenten

Resultaten respondentengroep medewerkers

Tijdens de interviews is aan de medewerkers gevraagd hoe zij de overgang vanuit de Jeugdwet naar andere zorgwetten ervaren. Alle vijf de respondenten geven aan de overgang als lastig te ervaren vanwege onsamenhangende wetgeving: *“Als het niet soepel verloopt is het gesteggel wie het over gaat nemen, valt het onder Wmo of valt het onder de zorgverzekering?”*. Alle vijf de respondenten benoemen de ontbrekende verbinding, ofwel de verschillen tussen de Jeugdwet en andere zorgwetten, specifiek de Wmo en Zorgverzekeringswet, als knelpunt. De respondenten benoemen verschillende knelpunten, zoals de abrupte stop van jeugdhulp op achttienjarige leeftijd en daarmee het einde van de betrokkenheid van Team Jeugd en Gezin, de abrupte schifting tussen behandeling en begeleiding, de financiële eigen bijdrage vanuit andere zorgwetten die kan leiden tot verminderde motivatie voor vervolghulpverlening onder jongeren, het wegvallen van het gedwongen kader vanuit de Jeugdwet, ontbrekende motivatie van jongeren voor vervolghulpverlening en de (wettelijke) eigen verantwoordelijkheid van jongeren. Vier van de vijf respondenten benoemen dat jongeren met jeugdhulp op achttienjarige leeftijd nog niet toe zijn aan de verantwoordelijkheid om zelfstandig beslissingen te nemen over vervolghulpverlening. Over de eigen verantwoordelijkheid van jongeren zegt een respondent: *“Ik denk dat op dat moment zoveel op ze af komt, dat ze denken ja gut, daarin overspoeld worden met wat ze al moeten regelen en zeker als het dan nog gaat om een stukje zorg”*.

Bij de vraag welke knelpunten medewerkers ervaren rondom de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg worden naast onsamenhangende wetgeving uiteenlopende knelpunten benoemd. Twee van de vijf respondenten geven aan te weinig informatievoorziening vanuit de organisatie te ervaren, rondom de werkwijze overgang naar volwassenenzorg: *“Dat als er vernieuwde werkwijzen zijn, dat dat met ons wordt besproken en dat we misschien ook met elkaar één werkwijze kunnen bespreken van hoe doe jij het, hoe doe jij het, hoe doe jij het en wat is nou echt werkzaam, zodat we ook meer eenduidig gaan werken”*. Aanvullend geeft een van deze twee respondenten aan niet te weten of er een werkwijze is en beide respondenten geven aan dat de informatievoorziening rondom de werkwijze niet aansluit bij de behoefte. Deze twee respondenten geven aan behoefte te hebben aan informatie, via bijvoorbeeld een presentatie of door middel van het onderwerp “overgang naar volwassenenzorg” te bespreken tijdens de wekelijkse jeugdvergaderingen. Een van de vijf respondenten benoemt dat er een langere aanlooptijd dan een halfjaar nodig is, wat betreft de voorbereiding op de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg. Een van de vijf respondenten benoemt dat er een gebrek is aan kennis van andere zorgwetten vanuit Team Jeugd en Gezin en een van de vijf respondenten benoemt nogmaals de leeftijdsgrens en onsamenhangende wetgeving als knelpunt. Aanvullend benoemen drie van de vijf respondenten de privacywetgeving als knelpunt in de voorbereiding op de overgang naar volwassenenzorg, omdat medewerkers niet zonder toestemming actief dingen kunnen regelen met andere professionals. Deze drie respondenten geven aan dat toestemming regelen vaak geen knelpunt is.

Resultaten ouders

Drie van de vijf respondenten geven aan al bezig te zijn met de overgang naar volwassenenzorg vanwege uiteenlopende oorzaken. Twee van de vijf respondenten hebben de overgang naar volwassenenzorg van hun kind, specifiek de overgang naar de Wmo, recent meegemaakt en een van de

vijf respondenten is geïnformeerd door een professional vanuit de gemeente. Vanwege onwetendheid en vanwege de problematiek binnen het gezin zijn twee van de vijf respondenten onbekend met de abrupte stop van jeugdhulp op achttienjarige leeftijd en de overgang naar volwassenzorg. Met onwetendheid wordt bedoeld: niet weten van de overgang en wat daarbij geregeld moet worden.

Resultaten jongeren

Drie van de vijf respondenten geven aan al bezig te zijn met de overgang naar volwassenzorg, vanwege uiteenlopende oorzaken. Twee van de vijf respondenten hebben de overgang naar volwassenzorg, specifiek de overgang naar de Wmo, recent meegemaakt en een van de vijf respondenten is geïnformeerd door een professional vanuit de jeugdhulpaanbieder. Vanwege onwetendheid zijn twee van de vijf respondenten onbekend met de abrupte stop van jeugdhulp op achttienjarige leeftijd en over de overgang naar volwassenzorg.

4.2.2. Begeleiding jeugdhulp naar volwassenzorg

Resultaten medewerkers

Alle vijf de respondenten geven aan jongeren, ouders en professionals te wijzen op hun verantwoordelijkheden in het proces rondom de overgang naar volwassenzorg. Deze vijf respondenten voeren het gesprek over de overgang naar volwassenzorg met betrokkenen (ouders, jongeren en professionals) en wijzen de betrokken vervolgens op hun verantwoordelijkheden in dit proces, zoals: het doen van een aanmelding bij afdeling Wmo, het laten controleren van vergoeding vanuit de Zorgverzekeringswet indien er sprake is van behandeling in de geestelijke gezondheidszorg (GGZ), het instrueren van de jeugdhulpaanbieder op inhoudelijke begeleiding wanneer cliënten vragen hebben rondom de overgang en het aanspreken van ouders op hun verantwoordelijkheid om hun kind te ondersteunen in dit proces. Over het instrueren van de jeugdhulpaanbieder zegt een respondent: *“Omdat de hulpverleners meer zicht hebben op de situatie van de cliënt dan dat ik dat heb, omdat ik natuurlijk eigenlijk vanuit helikopterview alleen maar betrokken ben in veel zaken. Dus ik kan inhoudelijk he, heb ik niet zoveel informatie en kunnen zij beter ondersteunen bij dat wat er dan nog nodig zou kunnen zijn”*.

Alle vijf de respondenten geven aan bij voorkeur zowel jongeren als ouders te informeren over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenzorg. Vier van de vijf respondenten zijn van mening dat jongeren met jeugdhulp alle verantwoordelijkheden op achttienjarige leeftijd nog niet geheel zelfstandig kunnen dragen en dat ouders belangrijke personen zijn om hun kind te ondersteunen in het proces rondom de overgang naar volwassenzorg. Hierover zegt een respondent: *“Omdat ik denk van weetje, hij wordt achttien en dan moet ie alles zelf gaan doen, maar ik ben van mening dat jongeren dat vaak nog niet eens kunnen en echt hun ouders nog wel nodig hebben”*.

Wat betreft de wijze van begeleiden en ouderbetrokkenheid geven alle vijf de respondenten aan dat dit maatwerk is, ofwel per casus verschillend, bijvoorbeeld vanwege opname van jongeren, veiligheidsredenen, verminderde motivatie onder jongeren, de mate van betrokkenheid of ontbrekende toestemming van jongeren om gegevens met ouders te delen. Een respondent zegt hierover: *“Ja daar is denk ik ook niet een lijn in voor te verzinnen”*.

De wijze van informatievoorziening is eveneens per casus verschillend geven alle vijf de respondenten aan. De wijze van informatievoorziening verschilt van telefonisch, per e-mail tot face-to-face. Alle vijf de respondenten plannen bij voorkeur een evaluatiegesprek in met alle betrokken om het proces rondom de overgang zo goed mogelijk te kunnen begeleiden. Indien duidelijk is dat er sprake is van een overgang naar Wmo, betrekken alle vijf de respondenten ook een medewerker vanuit de afdeling Wmo bij de overgang middels een warme overdracht. In paragraaf 4.2.3. (sociaal

domein) zal nader ingegaan worden op de resultaten wat betreft de (warme) overdracht naar volwassenenzorg.

Op de vraag vanaf wanneer medewerkers starten met het informeren van jongeren en ouders geven Twee van de vijf respondenten aan een halfjaar voor het bereiken van de leeftijdsgrens te starten met het informeren van jongeren en ouders en bij voorkeur tijdens een evaluatiegesprek. Een van de vijf respondenten geeft aan, een jaar voor het bereiken van de leeftijdsgrens zowel jongeren als ouders te informeren over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenenzorg en bij voorkeur tijdens een evaluatiegesprek. Een van de vijf respondenten informeert jongeren en ouders op willekeurige wijze naar aanleiding van de interne e-mail vanuit de administratie, ofwel drie maanden voor het bereiken van de leeftijdsgrens. Een van de vijf respondenten heeft geen vaste werkwijze in het informeren en informeert jongeren en ouders soms ook niet, afhankelijk van de betrokkenheid van deze respondent.

Op de vraag wat er organisatorisch is geregeld om de overgang naar volwassenenzorg soepel te laten verlopen geven vier van de vijf respondenten aan dat een halfjaar voor het bereiken van de leeftijdsgrens, een standaard brief wordt verzonden naar jongeren in de vorm van een mededeling met daarin het bericht dat jeugdhulp op achttienjarige leeftijd stopt. Verder geven vier van de vijf respondenten aan dat drie maanden voor het bereiken van de leeftijdsgrens, vanuit de afdeling administratie, een standaard e-mail wordt verzonden naar de betrokken medewerker ter herinnering. Een van de vijf respondenten geeft aan niet op de hoogte te zijn wat er organisatorisch is geregeld om de overgang naar volwassenenzorg soepel te laten verlopen. Aanvullend geven twee van de vijf respondenten aan dat er afspraken zijn met de afdeling Wmo om per e-mail te communiceren wanneer er een aanmelding volgt bij de afdeling Wmo en te communiceren welke medewerker daarbij betrokken is.

Op de vraag welke onderwerpen medewerkers bespreken met jongeren en ouders rondom de overgang naar volwassenenzorg geven vier van de vijf respondenten aan de huidige vorm van jeugdhulpverlening te evalueren, daarbij te bespreken of en welke vervolghulpverlening wenselijk is, op welke wijze de hulpverlening gecontinueerd kan worden, ofwel onder welke wet de hulpverlening gecontinueerd zal worden en welke stappen daarvoor genomen moeten worden. Een van de vijf respondenten bespreekt enkel dat de betrokkenheid van Team Jeugd en Gezin op achttienjarige leeftijd stopt en geeft als tip om een aanmelding te doen bij de afdeling Wmo. Aanvullend geven twee van de vijf respondenten aan ook andere onderwerpen te bespreken die in verband staan met de leeftijdsgrens van achttien jaar, zoals het regelen van een zorgverzekering of het aanvragen van studiefinanciering.

Resultaten ouders

Alle vijf de respondenten willen als ouder volledig betrokken worden bij de overgang naar volwassenenzorg van hun kind. Met volledig wordt bedoeld dat alle informatie en communicatie rondom de overgang naar volwassenenzorg wordt gedeeld met ouders. De respondenten benoemen verschillende redenen waarom zij ouderbetrokkenheid belangrijk vinden, zoals: verminderde zelfredzaamheid onder jongeren met een hulpvraag en het niet overzien van gevolgen. Een respondent zegt hierover: *“Nou jongeren die in een hulpverleningstraject zitten zijn minder zelfstandig, overzien ook niet vaak de consequenties en hebben ook wel de neiging van duikgedrag, van ja dat is een envelop, die brief die snap ik niet dus ik laat hem maar liggen”*.

Alle vijf de respondenten zien de gemeente als verantwoordelijke om informatie te delen over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenenzorg. Een respondent zegt hierover: *“Ja Team Jeugd en Gezin, omdat die weten dat dat eraan komt. En als ouder ben je daar denk ik blanco in als je er nooit mee te maken hebt gehad, dus ik zou dat niet weten”*. Aanvullend geeft een van de vijf respondenten aan de betrokken hulpverlening als medeverantwoordelijke te zien in het proces

rondom de overgang naar volwassenenzorg en twee van de vijf respondenten zien zichzelf als ouder als medeverantwoordelijke.

Wat betreft de wijze van informatievoorziening hebben vier van de vijf respondenten de behoefte om schriftelijk, middels een brief in de vorm van een mededeling, geïnformeerd te worden over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenenzorg. Een van de vijf respondenten heeft geen voorkeur in de wijze van informatievoorziening. Vier van de vijf de respondenten verwachten de eerste informatie en communicatie rondom de overgang naar volwassenenzorg een halfjaar voor het bereiken van de leeftijdsgrens, ofwel zes maanden van tevoren. Een van de vijf respondenten verwacht de eerste informatie en communicatie vijf maanden van tevoren. Hierover zegt een respondent: *“Ik zou zelf het liefst een halfjaar van tevoren, voordat het kind achttien wordt een brief ontvangen en daarna dan nog he, of ongeveer drie maanden van tevoren ofzo bijvoorbeeld een gesprek”*.

Op de vraag welke onderwerpen belangrijk zijn om te bespreken, geven alle vijf de respondenten aan behoefte te hebben aan informatie over de wijze waarop het hulpverleningstraject van hun kind gecontinueerd kan worden, ofwel onder welke wet de vorm van hulpverlening gecontinueerd zal worden en welke verantwoordelijkheden ouders hebben in dit proces. Aanvullend geven twee van de vijf respondenten aan behoefte te hebben aan informatie over financiële verschillen na de overgang. Twee van de vijf respondenten geven aan behoefte te hebben aan een vast aanspreekpunt in dit proces.

Resultaten jongeren

Alle vijf de respondenten willen dat hun ouders volledig betrokken worden bij de overgang naar volwassenenzorg. Met volledig wordt bedoeld dat alle informatie en communicatie rondom de overgang naar volwassenenzorg wordt gedeeld met ouders. De respondenten benoemen verschillende redenen waarom zij ouderbetrokkenheid belangrijk vinden, zoals: ouders zijn ondersteund in het doen van een aanmelding voor volwassenenzorg, ouders hebben een aandeel in de hulpvraag, jongeren geven aan dat zij een passieve houding kunnen aannemen, jongeren geven aan dat zij verminderd mentaal belastbaar kunnen zijn en ouders zijn ondersteunend in het nemen van beslissingen.

Alle vijf de respondenten zien de gemeente als verantwoordelijke om informatie te delen over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenenzorg. Aanvullend geeft een van de vijf respondenten aan de jeugdhulpaanbieder als medeverantwoordelijke te zien, waarin de jeugdhulpaanbieder de rol heeft om het proces rondom de overgang naar volwassenenzorg uit te leggen en de gemeente de rol heeft om dit proces aan te sturen door middel van het verdelen van de verantwoordelijkheden.

Wat betreft de wijze van informatievoorziening hebben drie van de vijf respondenten de behoefte om schriftelijk, middels een brief in de vorm van een mededeling, geïnformeerd te worden over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenenzorg. Een van de vijf respondenten heeft de behoefte om geïnformeerd te worden middels beeldbellen en een van de vijf respondenten heeft enkel behoefte aan een warme overdracht. In paragraaf 4.2.3. (sociaal domein) zal nader ingegaan worden op de resultaten wat betreft de (warme) overdracht naar volwassenenzorg. Een van de vijf respondenten verwacht de eerste informatie en communicatie rondom de overgang naar volwassenenzorg een halfjaar voor het bereiken van de leeftijdsgrens. Een van de vijf respondenten verwacht de eerste informatie en communicatie drie tot zes maanden voor het bereiken van de leeftijdsgrens. Een van de vijf respondenten verwacht de eerste informatie en communicatie drie maanden voor het bereiken van de leeftijdsgrens en twee van de vijf respondenten geven aan geen verwachting te hebben met betrekking tot informatie en communicatie, maar deze twee respondenten verwachten wel informatie en communicatie vanuit de gemeente.

Op de vraag welke onderwerpen belangrijk zijn om te bespreken, geven vier van de vijf respondenten aan behoefte te hebben aan informatie over de wijze waarop hulpverleningstrajecten gecontinueerd zullen worden en welke verschillen er zijn na het achttiende levensjaar. Drie van de vijf respondenten zijn nieuwsgierig naar financiële verschillen, vier van de vijf respondenten zijn nieuwsgierig naar verschillen in de vorm van hulpverlening en een van de vijf respondenten wilt weten wie het contactpersoon vanuit de gemeente wordt. Een van de vijf respondenten vindt het lastig te begrijpen waarom hulpverlening op achttienjarige leeftijd abrupt stopt en heeft geen verwachting met betrekking tot onderwerpen die besproken dienen te worden.

4.2.3. Sociaal domein

Resultaten medewerkers

Op de vraag op welke manier medewerkers samenwerken met collega's van andere domeinen in de overgang naar volwassenzorg geven vier van de vijf respondenten aan contact te zoeken met de afdeling Wmo en bij voorkeur met één specifiek contactpersoon van deze afdeling om te communiceren dat er een aanmelding volgt. De wijze van communicatie is maatwerk, ofwel per casus verschillend geven vier van de vijf respondenten aan. De wijze van communiceren verschilt van telefonisch, per e-mail tot face-to-face. Een van de vijf respondenten geeft aan niet vaak samengewerkt te hebben met andere domeinen, maar geeft aan te weten bij wie zij terecht kan met vragen binnen het sociaal domein. Vier van de vijf respondenten geven aan dat het gemakkelijker samenwerken is wanneer de overgang naar volwassenzorg via de Wmo verloopt, in plaats van via de Zorgverzekeringswet. Hierover zegt een respondent: *"Intern binnen de gemeente kan je verbinding zoeken, maar extern zoals een Zorgverzekeringswet kun je niks mee, dus moeten ouders en kind het zelf regelen"*.

Op de vraag hoe medewerkers de daadwerkelijke overdracht naar volwassenzorg begeleiden geven alle vijf de respondenten aan bij voorkeur een warme overdracht te plannen met alle betrokkenen. Indien duidelijk is dat er sprake is van een overgang naar Wmo, betrekken alle vijf de respondenten ook een medewerker vanuit de afdeling Wmo bij de overgang. Met een warme overdracht wordt bedoeld dat medewerkers van Team Jeugd en Gezin de Wmo consulent van informatie voorziet over de jongere in het bijzijn van de jeugdige en ouder(s).

Resultaten ouders

In het kader van de daadwerkelijke overdracht hebben vier van de vijf respondenten behoefte aan een warme overdracht. Met een warme overdracht wordt bedoeld dat een medewerker van Team Jeugd en Gezin de Wmo consulent van informatie voorziet over de jeugdige in het bijzijn van de jeugdige en ouder(s). Hierover zegt een respondent: *"Ik denk dat je daarmee heel veel extra werk voorkomt, omdat je het proces gewoon makkelijker maakt"*. Een van de vijf respondenten heeft behoefte aan een schriftelijke overdracht van dossiergegevens vanuit Team Jeugd en Gezin.

Resultaten jongeren

In het kader van de daadwerkelijke overdracht hebben vier van de vijf respondenten behoefte aan een warme overdracht. Met een warme overdracht wordt bedoeld dat een medewerker van Team Jeugd en Gezin de Wmo consulent van informatie voorziet over de jeugdige in het bijzijn van de jeugdige en ouder(s). Een van de vijf respondenten heeft behoefte aan een schriftelijke overdracht van dossiergegevens vanuit Team Jeugd en Gezin.

5. Conclusie

Dit hoofdstuk beschrijft de beantwoording van de eerder opgestelde onderzoeksvragen in de vorm van een conclusie. De conclusies komen voort uit de resultaten vanuit hoofdstuk vier.

5.1. Conclusie deelvraag één

“Hoe begeleiden medewerkers van Team Jeugd en Gezin ouders en jongeren in de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg?”

Uit dit onderzoek is gebleken dat de medewerkers van Team Jeugd en Gezin betrokkenen (ouders, jongeren en professionals) wijzen op verschillende verantwoordelijkheden in het proces rondom de overgang naar volwassenenzorg. Verantwoordelijkheden zijn het informeren van ouders en jongeren over het einde van jeugdhulp, ouders en jongeren doorverwijzen naar de zorgverzekeraar, ouders en jongeren adviseren om een aanmelding te doen bij de afdeling Wmo en het plannen en uitvoeren van een warme overdracht. Geconcludeerd kan worden dat de medewerkers van Team Jeugd en Gezin ouders en jongeren vanuit een coördinerende rol begeleiden.

Uit dit onderzoek is gebleken dat organisatorisch gezien, diverse elementen zijn georganiseerd om de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg goed te kunnen begeleiden. Georganiseerde elementen zijn de standaard brief een halfjaar voor het bereiken van de leeftijdsgrens en de interne e-mail naar de betrokken medewerker van Team Jeugd en Gezin drie maanden voor het bereiken van de leeftijdsgrens. Geconcludeerd kan worden dat de wijze van begeleiden vanuit medewerkers wordt ondersteund middels deze organisatorische elementen.

Uit dit onderzoek is gebleken dat medewerkers de overdracht naar volwassenenzorg begeleiden middels een warme overdracht, indien er sprake is van een overgang naar de Wmo. Tijdens de warme overdracht geven medewerkers uitleg over de wijze waarop hulpverleningstrajecten gecontinueerd kunnen worden. Indien er sprake is van een overgang naar de Zorgverzekeringswet, verwijzen de medewerkers in een gesprek met ouders en jongeren door naar de zorgverzekeraar. In enkele gevallen is een schriftelijke overdracht van gegevens voldoende. Tot slot is uit dit onderzoek gebleken dat er naast overeenkomsten, ook verschillen zijn wat betreft de begeleiding vanuit de medewerkers. Verschillen zoals: de wijze van informatievoorziening, het tijdstip van informatievoorziening en de onderwerpen die besproken worden met jongeren en ouders. Geconcludeerd kan worden dat de wijze van begeleiden maatwerk is en mede afhankelijk is van de behoefte vanuit jongeren en ouders.

5.2. Conclusie deelvraag twee

“Welke knelpunten ervaren de medewerkers van Team Jeugd en Gezin rondom de overstap van jeugdhulp naar volwassenenzorg?”

De medewerkers van Team Jeugd en Gezin ervaren enerzijds knelpunten die in verband staan met het wettelijke jeugdhulp systeem in Nederland en anderzijds knelpunten die in verband staan met de informatievoorziening vanuit de organisatie. Geconcludeerd kan worden dat het wettelijke jeugdhulp systeem onveranderbaar is door de medewerkers. Anderzijds kan geconcludeerd worden dat de interne organisatie wel veranderbaar is. Wat betreft het jeugdhulp systeem, ervaren medewerkers de onsamenvattende wetgeving en leeftijdsgrens van achttien jaar als knelpunt. Volgens de medewerkers zijn er te veel verschillen tussen de Jeugdwet en andere zorgwetten, specifiek de Wmo en Zorgverzekeringswet. Voorbeelden van verschillen tussen de Jeugdwet en andere zorgwetten zijn: de abrupte schifting tussen GGZ-behandeling waar vergoeding voor kan zijn vanuit de Zorgverzekeringswet en begeleiding waar vergoeding voor kan zijn vanuit de Wmo. Geconcludeerd kan worden dat de verschillende zorgwetten en bijbehorende verschillen het lastig maakt om de overgang naar volwassenenzorg goed te kunnen begeleiden. Daarnaast is uit dit onderzoek gebleken dat de overgang naar volwassenenzorg via de Wmo gemakkelijker te begeleiden is dan de overgang

naar volwassenzorg via de Zorgverzekeringswet. Geconcludeerd kan worden dat de overgang naar de Zorgverzekeringswet kan worden aangemerkt als knelpunt, vanwege de ontbrekende verbinding met de zorgverzekeraars. Daarnaast ervaren de medewerkers de leeftijdsgrens van achttien jaar als knelpunt. Medewerkers zijn van mening dat jongeren met jeugdhulp alle verantwoordelijkheden op achttienjarige leeftijd nog niet geheel zelfstandig kunnen dragen en dat ouders belangrijke personen zijn om hun kind te ondersteunen in het proces rondom de overgang naar volwassenzorg. Geconcludeerd kan worden dat ouders van jongeren met jeugdhulp belangrijke personen zijn om jongeren te ondersteunen in het proces rondom de overgang naar volwassenzorg.

Organisatorisch gezien, blijkt uit dit onderzoek, dat niet voor alle medewerkers duidelijk is wat de werkwijze is rondom de overgang naar volwassenzorg is. Daarnaast blijkt uit dit onderzoek, dat de informatievoorziening vanuit de organisatie niet aansluit bij de behoefte onder sommige medewerkers. Geconcludeerd kan worden dat het terugvinden van informatie over de overgang naar volwassenzorg in een digitaal bestand, niet voor alle medewerkers een passend middel is wat betreft informatievoorziening en dus kan worden aangemerkt als knelpunt.

5.3. Conclusie deelvraag drie

“Welke behoefte aan begeleiding hebben jeugdigen vanuit Goeree-Overflakkee rondom de overstap van jeugdhulp naar volwassenzorg?”

Uit dit onderzoek is gebleken dat jongeren de behoefte hebben om hun ouder(s) volledig te betrekken bij de overgang naar volwassenzorg. Jongeren zijn van mening dat zij hun ouder(s) nodig hebben in het proces rondom de overgang naar volwassenzorg. Geconcludeerd kan worden dat ouders van jongeren met jeugdhulp belangrijke personen zijn om jongeren te ondersteunen in het proces rondom de overgang naar volwassenzorg. Daarnaast is uit dit onderzoek is gebleken, dat jongeren de gemeente Goeree-Overflakkee als verantwoordelijke zien wat betreft het delen van informatie rondom de overgang naar volwassenzorg. Geconcludeerd kan worden dat de gemeente Goeree-Overflakkee en de medewerkers van Team Jeugd en Gezin een belangrijke rol vervullen in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg.

Wat betreft begeleiding kan worden geconcludeerd dat jongeren behoefte hebben aan informatie en continuïteit. In de meeste gevallen hebben jongeren behoefte hebben aan een warme overdracht met uitleg over de wijze waarop hulpverleningstrajecten gecontinueerd zullen worden. Enkele jongeren hebben behoefte aan informatie over verschillen na de overgang, zoals financiële verschillen en informatie over de nieuwe contactpersoon vanuit de gemeente. In sommige gevallen is een schriftelijke overdracht van gegevens voldoende. Voorafgaand aan de warme overdracht hebben jongeren in de meeste gevallen behoefte aan schriftelijke communicatie in de vorm van een mededeling over het einde van jeugdhulp. Voor enkele jongeren is enkel een warme overdracht voldoende. Tot slot is uit dit onderzoek gebleken dat enkele jongeren onwetend zijn van de overgang naar volwassenzorg. Geconcludeerd kan worden dat het überhaupt aanbieden en delen van informatie over de overgang naar volwassenzorg belangrijk is.

5.4. Conclusie deelvraag vier

“Welke behoefte aan begeleiding hebben ouders vanuit Goeree-Overflakkee rondom de overstap van jeugdhulp naar volwassenzorg?”

Uit dit onderzoek is gebleken dat ouders de behoefte hebben om volledig betrokken te worden bij de overgang naar volwassenzorg van hun kind. Ouders zijn van mening dat jongeren met jeugdhulp alle verantwoordelijkheden in het proces rondom de overgang naar volwassenzorg niet geheel zelfstandig kunnen dragen. Geconcludeerd kan worden dat ouders van jongeren met jeugdhulp belangrijke personen zijn om jongeren te ondersteunen in het proces rondom de overgang naar volwassenzorg. Daarnaast is uit dit onderzoek gebleken, dat ouders de gemeente Goeree-Overflakkee als verantwoordelijke zien wat betreft het delen van informatie rondom de overgang

naar volwassenzorg. Geconcludeerd kan worden dat de gemeente Goeree-Overflakkee en de medewerkers van Team Jeugd en Gezin een belangrijke rol vervullen in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg.

Wat betreft begeleiding kan worden geconcludeerd dat ouders behoefte hebben aan informatie en continuïteit. In de meeste gevallen hebben ouders behoefte aan een warme overdracht met uitleg over de wijze waarop hulpverleningstrajecten gecontinueerd kunnen worden en welke verantwoordelijkheden ouders hebben in dit proces. Enkele ouders hebben behoefte aan informatie over verschillen na de overgang, zoals financiële verschillen en informatie over de nieuwe contactpersoon vanuit de gemeente. In sommige gevallen is een schriftelijke overdracht van gegevens voldoende. Voorafgaand aan de warme overdracht hebben ouders behoefte aan schriftelijke communicatie in de vorm van een mededeling over het einde van jeugdhulp. Tot slot is uit dit onderzoek gebleken dat enkele ouders onwetend zijn van de overgang naar volwassenzorg. Geconcludeerd kan worden dat het überhaupt aanbieden en delen van informatie over de overgang naar volwassenzorg belangrijk is.

5.5. Conclusie onderzoeksvraag

“Op welke wijze kunnen de medewerkers van Team Jeugd en Gezin ouders en jongeren begeleiden in de overstap van jeugdhulp naar volwassenzorg?”

Het begeleiden van jongeren en ouders kan worden vormgegeven op twee niveaus, te weten: organisatorisch niveau en operationeel niveau. Onder organisatorisch niveau wordt verstaan vanuit de Gemeente Goeree-Overflakkee en onder operationeel niveau wordt verstaan vanuit de medewerkers van Team Jeugd en Gezin.

De huidige wijze van begeleiden bestaat uit het delen van informatie met zowel ouders als jongeren over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenzorg en het plannen en uitvoeren van een warme overdracht. Daarnaast is het coördineren van verantwoordelijkheden van ouders, jongeren en professionals ook onderdeel van de begeleiding. De behoefte aan begeleiding vanuit jongeren en ouders bevat veel overeenkomsten en bestaat uit informatie over de wijze waarop hulpverleningstrajecten gecontinueerd kunnen worden en welke verantwoordelijkheden betrokkenen hebben in dit proces. Jongeren en ouders hebben in de meeste gevallen behoefte aan een warme overdracht. In sommige gevallen is een schriftelijke overdracht van gegevens voldoende. Geconcludeerd kan worden dat de georganiseerde elementen op organisatorisch niveau (brief en e-mail) en de wijze waarop medewerkers ouders en jongeren begeleiden in de overgang naar volwassenzorg grotendeels aansluiten bij de behoefte aan begeleiding van jongeren en ouders.

Uit dit onderzoek is gebleken dat ouderbetrokkenheid belangrijk is volgens de medewerkers van Team Jeugd en Gezin, ouders en jongeren. Geconcludeerd kan worden dat ouders van jongeren met jeugdhulp belangrijke personen zijn om jongeren te ondersteunen in het proces rondom de overgang naar volwassenzorg. Het delen van informatie met jongeren en ouders kan zowel op organisatorisch niveau als op operationeel niveau worden vormgegeven. Het plannen en uitvoeren van een warme overdracht kan worden vormgegeven op operationeel niveau. Daarnaast kan worden geconcludeerd, dat organisatorische elementen, zoals de informatievoorziening aan medewerkers en het delen van onderlinge ervaringen over de overgang naar volwassenzorg, geoptimaliseerd kunnen worden om de begeleiding in de overgang naar volwassenzorg succesvoller te organiseren. Tot slot is uit dit onderzoek gebleken dat de wijze van begeleiden maatwerk is en mede afhankelijk is van de behoefte vanuit jongeren en ouders. Geconcludeerd kan worden dat het lastig is om een eenduidige aanpak te realiseren wat betreft de wijze van begeleiden. Anderzijds kan geconcludeerd worden dat een richtlijn ten aanzien van de wijze van begeleiden helpend is voor de medewerkers van Team Jeugd en Gezin.

6. Discussie

Dit hoofdstuk beschrijft de discussie van dit onderzoek. De onderdelen methodische discussie, inhoudelijke interpretatie van de conclusies, generaliseerbaarheid, nieuwe informatie, feedback van de opdrachtgever en onderzoeksproces en onderzoeksgedrag worden opeenvolgend beschreven.

6.1 Methodische discussie

Binnen dit onderzoek is vanuit drie invalshoeken gewerkt, waardoor een compleet beeld is ontstaan van het praktijkprobleem en de oplossing daarvan. Vanwege deze driehoeksmeting is de betrouwbaarheid en validiteit van dit onderzoek vergroot (Baarda, 2014). De interne betrouwbaarheid is vergroot, door alle stappen binnen dit onderzoek duidelijk weer te geven. Hiervoor is gebruik gemaakt van de gestandaardiseerde interviewvragenlijsten. Daarnaast is het onderzoeksverslag regelmatig gelezen door de opdrachtgever en door derden. Hierdoor is de kans op toevallige en systematische fouten beperkt (De Bil, 2011). Anderzijds zou er sprake kunnen zijn van enigszins verminderde interne betrouwbaarheid, aangezien twee van de vijf interviews met jongeren en twee van de vijf interviews met ouders niet face-to-face, maar digitaal hebben plaatsgevonden (Baarda, 2014). De anonieme verwerking van gegevens van alle respondenten heeft de interne betrouwbaarheid van dit onderzoek vergroot. Hierdoor zijn sociaal wenselijke antwoorden zoveel als mogelijk beperkt (Baarda, 2014). Anderzijds zou de externe betrouwbaarheid enigszins verlaagd kunnen zijn, omdat ik (als persoon en onderzoeker) van invloed zou kunnen zijn geweest op de interviews (De Bil, 2011).

De interne validiteit is vergroot door te werken met gestandaardiseerde interviewvragenlijsten op basis van geoperationaliseerde begrippen vanuit het theoretisch kader. Deze begrippen zijn al onderzocht en valide bevonden, waardoor de interne validiteit van dit onderzoek is vergroot (De Bil, 2011). Aangezien het niet mogelijk was om een proefinterview te houden met de respondentengroep jongeren, is niet onderzocht of de interviewvragen voor deze respondentengroep voldoende duidelijk waren of aanpassing nodig hadden. Hierdoor zou de interne validiteit enigszins verlaagd kunnen zijn (Baarda, 2014). De externe validiteit is vergroot door alle beschrijvingen in dit onderzoek zo grondig mogelijk weer te geven (De Bil, 2011). Daarnaast is anonieme verwerking van gegevens beloofd aan alle respondenten, waardoor sociale wenselijkheid zoveel als mogelijk is voorkomen. Hierdoor is de mate van interne validiteit vergroot. Vanwege het gebruik van de methode inhoudsanalyse en het letterlijk transcriberen van de semigestructureerde interviews is de interne validiteit van dit onderzoek vergroot. Het stellen van dezelfde vragen op basis van de gestandaardiseerde interviewvragenlijsten en het op dezelfde manier doorvragen, heeft eveneens de interne validiteit van dit onderzoek vergroot (Baarda, 2014).

De resultaten van dit kwalitatief onderzoek zijn van toepassing op de onderzochte eenheden van de onderzoekspopulatie (De Bil, 2011). Aangezien het praktijkprobleem een landelijk probleem betreft, zouden de onderzoeksresultaten en aanbevelingen in overleg overdraagbaar kunnen zijn op een bredere groep mensen en organisaties. Hierdoor is de mate van externe validiteit vergroot (Baarda, 2014). De bruikbaarheid van dit onderzoek is vergroot, aangezien er vanuit drie invalshoeken is gewerkt. Hierdoor is een compleet beeld ontstaan van het praktijkprobleem en de oplossing daarvan. Gezien de mate van externe validiteit, ofwel de overdraagbaarheid van de onderzoeksresultaten, is de bruikbaarheid van dit onderzoek redelijk hoog te noemen (Baarda, 2014). Tot slot is de opdrachtgever vanaf conceptinleiding tot onderzoeksverslag betrokken door middel van regelmatig contact en overleg, wat de bruikbaarheid van dit onderzoek vergroot (Baarda, 2014).

6.2. Inhoudelijke interpretatie van de conclusies

6.2.1. Deelvraag één

“Hoe begeleiden medewerkers van Team Jeugd en Gezin ouders en jeugdigen in de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg?”

Uit de conclusie van deelvraag één is gebleken, dat de medewerkers van Team Jeugd en Gezin ouders en jongeren vanuit een coördinerende rol begeleiden. Deze analyse komt overeen met cijfers van de Monitor Gemeentelijke Zorginkoop 2018. Uit deze cijfers blijkt namelijk, dat 90% van de gemeenten de uitvoering van jeugdhulp uitbesteden (Nederlands Jeugdinstituut, 2018).

Ten aanzien van de overdracht is uit dit onderzoek gebleken dat medewerkers de overdracht naar volwassenenzorg begeleiden middels een warme overdracht. Volgens de theorie is een goede overdracht belangrijk. Zonder een goede overdracht tussen hulpverleners kunnen jongeren gedesillusioneerd raken en verminderde motivatie hebben om vervolghulpverlening voort te zetten (Andersson Elfers Felix, 2018). Uit de theorie blijkt dat een toekomstplan, in de praktijk als overdrachtsformulier gebruikt kan worden (Dieters & Schaafsma, 2018). Uit dit onderzoek is echter niet gebleken, dat medewerkers hulpmiddelen gebruiken in de overgang naar volwassenenzorg. Anderzijds is uit dit onderzoek wel gebleken, dat de wijze van begeleiden vanuit medewerkers wordt ondersteund middels organisatorische elementen, zoals de standaard brief en de interne e-mail.

6.2.2. Deelvraag twee

“Welke knelpunten ervaren de medewerkers van Team Jeugd en Gezin rondom de overstap van jeugdhulp naar volwassenenzorg?”

Volgens de medewerkers zijn er te veel verschillen tussen de Jeugdwet en andere zorgwetten. Deze analyse komt overeen met de literatuur vanuit het Nederlands Jeugdinstituut. Volgens het Nederlands Jeugdinstituut sluiten verschillende wettelijke kaders niet goed op elkaar aan, waardoor problematiek van jongeren kan verergeren (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Volgens Binkhorst zou een mogelijke aanleiding hiervoor kunnen zijn, dat niet alle professionals interesse en kennis hebben van de verschillende zorgwetten, waardoor de onbekendheid van wetten en bijbehorende regels een grote rol spelen (Binkhorst, 2021). Daarnaast ervaren de medewerkers de leeftijdsgrens van achttien jaar als knelpunt. Medewerkers zijn van mening dat jongeren met jeugdhulp alle verantwoordelijkheden op achttienjarige leeftijd nog niet geheel zelfstandig kunnen dragen. De onvoldoende ontwikkelde cognitieve functies van jongeren in deze levensfase, zou een mogelijke aanleiding kunnen zijn voor het nog niet geheel zelfstandig kunnen dragen van de wettelijke verantwoordelijkheid (Gradussen et al., 2020).

Uit het onderzoek van Andersson Elfers Felix (AEF), blijkt dat jongeren en hun ouders niet goed worden voorbereid op de overgang naar andere hulp. Daarnaast stelt AEF dat jongeren en hun ouders niet goed weten waar ze terecht kunnen (Andersson Elfers Felix, 2018). Uit dit onderzoek is echter gebleken, dat deze elementen juist wel goed georganiseerd zijn binnen Team Jeugd en Gezin van de gemeente Goeree-Overflakkee. Anderzijds is uit dit onderzoek gebleken, dat de informatievoorziening vanuit de organisatie niet aansluit bij de behoefte onder sommige medewerkers. Volgens de Berk et al. kan het aanwijzen van een betrokken projectleider hierbij helpend zijn (De Berk et al., 2021).

6.2.3. Deelvraag drie

“Welke behoefte aan begeleiding hebben jeugdigen vanuit Goeree-Overflakkee rondom de overstap van jeugdhulp naar volwassenenzorg?”

Uit dit onderzoek is gebleken dat jongeren de gemeente Goeree-Overflakkee als verantwoordelijke zien wat betreft het delen van informatie rondom de overgang naar volwassenenzorg. Deze analyse komt overeen met de theorie van Häggman-Laitila et al., waaruit blijkt dat jeugdhulpprofessionals een belangrijke rol vervullen in het bieden van begeleiding in de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg. Jeugdhulpprofessionals vormen namelijk de link naar vervolghulpverlening en

informatie vanuit andere domeinen (Häggman-Laitila et al., 2019). Daarnaast blijkt uit de theorie van de Jong, dat cliënten van professionals verwachten dat zij hen op de juiste momenten kunnen voorzien van de juiste informatie (De Jong, 2017). De theorie van de Jong komt eveneens overeen met de bevindingen uit dit onderzoek.

Wat betreft begeleiden, blijkt uit dit onderzoek dat jongeren behoefte hebben aan informatie en continuïteit. In de meeste gevallen hebben jongeren behoefte hebben aan warme overdracht met uitleg over de wijze waarop hulpverleningstrajecten gecontinueerd zullen worden. Deze analyse komt overeen met de theorie van Naert et al., waaruit blijkt dat jongeren continuïteit ervaren op drie verschillende vlakken: in de relatie met de hulpverlener, in het zorgmanagement en in het informatiemanagement (Naert et al., 2017).

6.2.4. Deelvraag vier

“Welke behoefte aan begeleiding hebben ouders vanuit Goeree-Overflakkee rondom de overstap van jeugdhulp naar volwassenenzorg?”

Uit dit onderzoek is gebleken dat ouders de gemeente Goeree-Overflakkee als verantwoordelijke zien wat betreft het delen van informatie rondom de overgang naar volwassenenzorg. Deze analyse komt overeen met de theorie van Häggman-Laitila et al., waaruit blijkt dat jeugdhulpprofessionals een belangrijke rol vervullen in het bieden van begeleiding in de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg. Jeugdhulpprofessionals vormen namelijk de link naar vervolghulpverlening en informatie vanuit andere domeinen (Häggman-Laitila et al., 2019). Daarnaast blijkt uit de theorie van de Jong, dat cliënten van professionals verwachten dat zij hen op de juiste momenten kunnen voorzien van de juiste informatie (De Jong, 2017). Deze theorie komt eveneens overeen met de bevindingen uit dit onderzoek.

Wat betreft begeleiden, blijkt uit dit onderzoek dat ouders in de meeste gevallen de behoefte aan een warme overdracht met uitleg over de wijze waarop hulpverleningstrajecten gecontinueerd kunnen worden en welke verantwoordelijkheden ouders hebben in dit proces. Deze analyse komt overeen met de theorie van Geurts, waaruit blijkt dat ouders geïnformeerd en betrokken willen worden bij de overgang en daarnaast de behoefte hebben aan een warme overdracht. Tot slot is uit dit onderzoek gebleken, dat enkele ouders onwetend zijn van de overgang naar volwassenenzorg. Deze analyse komt overeen met de theorie van Geurts (Geurts, 2020).

6.2.5. Centrale onderzoeksvraag

“Op welke wijze kunnen de medewerkers van Team Jeugd en Gezin ouders en jeugdigen begeleiden in de overstap van jeugdhulp naar volwassenenzorg?”

Uit de conclusie van de centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek blijkt, dat ouders van jongeren met jeugdhulp belangrijke personen zijn om jongeren te ondersteunen in het proces rondom de overgang naar volwassenenzorg. Dit komt overeen met de theorie vanuit het Nederlands Jeugdinstituut. Volgens het Nederlands Jeugdinstituut zijn ouders de belangrijkste belangenbehartiger van het kind, omdat ouders weten wat het kind wel/niet helpt (Daamen, 2017). Volgens Naert et al. is het belangrijk dat familieleden over de juiste informatie beschikken, zodat familieleden kunnen anticiperen in het hulpverleningstraject als dat nodig is (Naert et al., 2017).

De behoefte aan begeleiding vanuit ouders en jongeren bestaat uit informatie over de wijze waarop hulpverleningstrajecten gecontinueerd kunnen worden en welke verantwoordelijkheden betrokkenen hebben in dit proces. Uit dit onderzoek is gebleken, dat jongeren en ouders in de meeste gevallen behoefte hebben aan een warme overdracht. In sommige gevallen is een schriftelijke overdracht van gegevens voldoende. Volgens de theorie is continuïteit in informatievoorziening belangrijk in de overgang naar volwassenheid. Bij continuïteit in informatievoorziening gaat het om het bewaren en delen van relevante informatie met de jongere

zelf, steunfiguren en betrokken professionals (Naert et al., 2017). Deze analyse komt overeen met de behoefte van jongeren en ouders. Tot slot is uit dit onderzoek gebleken dat de wijze van begeleiden maatwerk is en mede afhankelijk is van de behoefte vanuit jongeren en ouders. Het werken vanuit de behoefte en wens van de cliënt is kenmerkend voor een vraaggerichte aanpak (Vraaggericht werken in de langdurige zorg, 2014). Uit het onderzoek van ten Brummelaar et al. blijkt dat een vraaggerichte aanpak werkt bij het begeleiden van jongeren naar volwassenenzorg, aangezien jongeren op deze manier eigen regie over hun leven hebben (Ten Brummelaar et al., 2018).

6.2.6. Generaliseerbaarheid conclusies

Het praktijkprobleem van dit onderzoek betreft een landelijk praktijkprobleem. Uit de eerste evaluatie van de Jeugdwet blijkt namelijk, dat het bereiken van de leeftijdsgrens van achttien jaar op de tweede plaats staat van de vaakst benoemde knelpunten door gemeenten. De Nederlandse gemeenten ervaren het bereiken van de leeftijdsgrens als knelpunt in zowel de voorbereiding als de overstap van jeugdhulp naar volwassenenzorg (ZonMw, 2018). De conclusies uit dit onderzoek zijn om die reden generaliseerbaar voor een brede groep mensen en organisaties, zoals gemeenten in Nederland en jeugdhulpaanbieders. Daarnaast is vanuit drie invalshoeken gewerkt, waardoor een compleet beeld is ontstaan van het praktijkprobleem en de oplossing daarvan. De (deel)conclusies en (deel)resultaten van dit onderzoek zijn om die reden landelijk relevant, echter hoofdzakelijk relevant voor Team Jeugd en Gezin van de gemeente Goeree-Overflakkee.

6.3. Nieuwe informatie

Vanuit de resultaten van dit onderzoek welke zijn voortgekomen uit de semigestructureerde interviews, hebben zich geen nieuwe feiten aangedaan ten aanzien van het theoretisch kader van dit onderzoek.

6.4. Feedback opdrachtgever

De ondertekende feedback vanuit de opdrachtgever is te lezen in bijlage 5 van dit onderzoeksverslag.

6.5. Onderzoeksproces en eigen onderzoeksgedrag

Het onderzoeksproces is nagenoeg geheel volgens verwachting verlopen. Vanwege mijn gedreven karakter en gestructureerde manier van werken, was er voldoende tijd om de stappen binnen dit onderzoek nauwkeurig uit te werken. Tijdens het plannen van de interviews met de respondentengroep jongeren kwam ik echter tot de conclusie, dat het plannen van deze interviews moeizamer verliep dan verwacht. Hierdoor heb ik contact gezocht met verschillende gecontracteerde jeugdhulpaanbieders, waardoor het uiteindelijk toch is gelukt om het verwachte aantal respondenten te verzamelen. Trots ben ik op het feit, dat ik te allen tijde rekening heb gehouden met de mentale belastbaarheid van de respondentengroep jongeren. Dit heb ik gedaan, door daadwerkelijk te benoemen dat het deelnemen aan de interviews vrijwillig is. Op deze manier heb ik ruimte gecreëerd voor jongeren, om zelfstandig te beslissen over het wel/niet deelnemen aan de interviews. Daarnaast heb ik geen namen van personen en/of organisaties in de transcripten laten terugkomen. Hierdoor heb ik de privacy van alle respondenten gewaarborgd, zoals beloofd. Tijdens het coderen van de transcripten van de medewerkers kwam ik tot de conclusie dat ik te veel codes analyseerde, waardoor ik enig overzicht ben verloren. Hierdoor heb ik besloten om alles opnieuw te coderen. Dit heeft extra tijd gekost, maar hierdoor is het coderen van de transcripten van de ouders en jongeren vervolgens naar verwachting verlopen. De resultaten zijn hierdoor nauwkeurig uitgewerkt. Ten aanzien van mijn onderzoeksproces en onderzoeksgedrag kijk ik met een trots en tevreden gevoel terug. Mijn karaktereigenschappen hebben ertoe geleid, dat ik het mijzelf niet gemakkelijk heb gemaakt door een landelijk praktijkprobleem te onderzoeken. Vanwege mijn gedreven houding en kritische blik, ben ik uiteindelijk wel trots op de eindresultaten van dit onderzoek.

7. Aanbevelingen

Dit hoofdstuk beschrijft vier aanbevelingen, waarvan de eerste drie aanbevelingen bestemd zijn voor de opdrachtgever en aanbeveling vier bestemd is voor vervolgonderzoek.

7.1. Aanbeveling één: Werkwijze continueren; hulpmiddel als leidraad

Uit dit onderzoek is gebleken dat de huidige georganiseerde organisatorische elementen vanuit de gemeente Goeree-Overflakkee, wat betreft begeleiding in de overgang naar volwassenenzorg, aansluiten bij de behoefte aan begeleiding vanuit jongeren en ouders. Georganiseerde elementen zijn de standaard brief een halfjaar voor het bereiken van de leeftijdsgrens en de interne e-mail naar de betrokken medewerker vanuit Team Jeugd en Gezin drie maanden voor het bereiken van de leeftijdsgrens. Daarnaast is uit dit onderzoek gebleken dat de huidige wijze van begeleiden vanuit medewerkers grotendeels aansluit bij de behoefte aan begeleiding vanuit jongeren en ouders, zoals het betrekken van ouders bij de overgang en het plannen en uitvoeren van een warme overdracht. Met een warme overdracht wordt bedoeld dat de jeugdconsulent de Wmo consulent van informatie voorziet over de jongere in het bijzijn van de jongere en ouder(s) of de jongere en ouder(s) in een gesprek doorverwijst naar de zorgverzekeraar.

Het advies is om de huidige georganiseerde organisatorische elementen en begeleiding vanuit medewerkers van Team Jeugd en Gezin te continueren, met behulp van een hulpmiddel in de vorm van een PowerPoint-presentatie. De PowerPoint-presentatie betreft een vijfstappenplan van het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenenzorg. De PowerPoint-presentatie kan door de medewerkers van Team Jeugd en Gezin worden ingezet als hulpmiddel tijdens de warme overdracht. De presentatie zou eveneens digitaal kunnen worden gedeeld met jongeren, ouders en/of derden, waardoor hybride mogelijkheden zijn wat betreft begeleiden naar volwassenenzorg.

Indien er sprake is van een warme overdracht is het belangrijk om de presentatie door te nemen met jongeren en/of ouders en open te staan voor vragen. Indien er geen sprake is van een warme overdracht is het belangrijk om te toetsen of de informatie vanuit de presentatie rondom het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenenzorg voldoende duidelijk is bij jongeren en/of ouders. Een Senior Consulent Jeugd zou dit kunnen toetsen door bijvoorbeeld te bellen of e-mailen met jongeren en/of ouders met de vraag of de informatie voldoende duidelijk is.

7.2. Aanbeveling twee: Informatievoorziening medewerkers

Uit dit onderzoek is gebleken dat niet voor alle medewerkers duidelijk is wat de werkwijze is rondom de overgang naar volwassenenzorg. Daarnaast is uit dit onderzoek gebleken dat de huidige wijze van informatievoorziening vanuit de organisatie niet aansluit bij de behoefte onder sommige medewerkers. Tot slot blijkt uit dit onderzoek dat er naast overeenkomsten, ook verschillen zijn wat betreft de wijze waarop medewerkers ouders en jongeren begeleiden in de overgang naar volwassenenzorg.

Om een bijdrage te leveren aan passende informatievoorziening en het realiseren van een meer eenduidige aanpak is het advies om het onderwerp “overgang naar volwassenenzorg” periodiek te bespreken gedurende de wekelijkse jeugdvergaderingen. Het advies is om te starten met een frequentie van eens per kwartaal, ofwel een keer per drie maanden. Het advies is om het onderwerp standaard aan het begin van ieder kwartaal aan de agenda toe te voegen. Afhankelijk van de behoefte onder medewerkers kan deze frequentie naarmate de looptijd vordert fluctueren.

Dit betreft een efficiënte methode, aangezien er wekelijks fysieke vergaderingen plaatsvinden en de medewerkers vanuit Team Jeugd en Gezin wekelijks de gelegenheid krijgen om agendapunten in te brengen die besproken dienen te worden. Het is wel belangrijk dat iemand de leiding neemt en

fungeert als voorzitter tijdens de vergaderingen. Hiervoor zou een Senior Consulent Jeugd verantwoordelijk gesteld kunnen worden. De voorzitter is verantwoordelijk om het onderwerp te bespreken: de werkwijze door te nemen en onderlinge ervaringen met elkaar te delen. Hiervoor zou gebruik kunnen worden gemaakt van de presentatie opgenomen in bijlage zes van dit onderzoeksverslag.

Om de kennis onder medewerkers te vergroten, onderlinge knelpunten met elkaar te delen en ze meer handvaten te bieden, is het tijdens het overleg belangrijk om medewerkers te bevragen over ervaringen van overgangen die recent hebben plaatsgevonden. Het is belangrijk om te vragen hoe deze daadwerkelijk zijn uitgevoerd en of medewerkers knelpunten hebben ervaren. Hierdoor kan middels overleg met het gehele team worden gekeken naar praktijksituaties, waarbij verschillen in aanpak en eventuele knelpunten inzichtelijk worden. Het is tegelijkertijd belangrijk om gedurende deze vergaderingen te evalueren over wat goed gaat, wat beter kan en hoe dit daadwerkelijk uitgevoerd dient te worden. Hierdoor kan het handelen van medewerkers bijgesteld worden indien nodig. Gemaakte afspraken hierover worden zoals standaard na de wekelijkse jeugdvergaderingen genotuleerd.

Met het toepassen van deze aanbeveling zou de begeleiding vanuit de medewerkers van Team Jeugd en Gezin kunnen verbeteren. Dit zorgt voor een positief effect op de jongeren en ouders uit Goeree-Overflakkee: een nog een betere organisatie wat betreft de overgang naar volwassenzorg, meer kinderen en ouders die tijdig voorbereid zijn op de daadwerkelijke overgang en duidelijkheid onder medewerkers wat betreft de (onderlinge) werkwijze en knelpunten.

7.3. Aanbeveling drie: Informatie toevoegen aan website

Uit dit onderzoek is gebleken dat jongeren en ouders de gemeente Goeree-Overflakkee als verantwoordelijke zien wat betreft informatievoorziening rondom het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenzorg. Het advies is om informatie over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenzorg een zichtbare plek te geven op de website van de gemeente Goeree-Overflakkee. De website van gemeente Goeree-Overflakkee bevat momenteel geen informatie over het einde van jeugdhulp en een eventuele overgang naar volwassenzorg. Informatie zou kunnen worden toegevoegd aan de website, via de tegel Team Jeugd en Gezin. Ten aanzien van de informatie zou kunnen worden gedacht aan een digitale link vanuit de Rijksoverheid of vanuit het Nederlands Jeugdinstituut met informatie over de overgang naar volwassenzorg.

Met het toepassen van deze aanbeveling geeft het jongeren en ouders de gelegenheid om eigenhandig informatie op te zoeken over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenzorg. Deze aanbeveling draagt bij aan een duurzame en efficiënte oplossing, aangezien het geen tijd vraagt vanuit medewerkers. Deze aanbeveling zou kunnen leiden tot kostenbesparing op lange termijn, wanneer minder onduidelijkheid en vragen ontstaan vanuit jongeren en ouders. Het is wel belangrijk om informatie up-to-date te houden. Hiervoor zou iemand vanuit Team Jeugd en Gezin verantwoordelijk gesteld kunnen worden, bijvoorbeeld een Senior Consulent Jeugd en Gezin met de neventaak ICT.

7.4. Aanbeveling vier: Vervolgonderzoek

Dit onderzoek is gericht op het begeleiden van jongeren en ouders in de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg. In dit onderzoek is beschreven welke behoefte aan begeleiding jongeren en ouders hebben vanuit de medewerkers van Team Jeugd en Gezin van de gemeente Goeree-Overflakkee. Uit dit onderzoek is gebleken dat zowel medewerkers, als ouders, als jongeren ouderbetrokkenheid belangrijk vinden, vanwege de capaciteiten van jongeren met jeugdhulp. Een vervolgonderzoek naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van jongeren met jeugdhulp, zou verdieping kunnen geven ten aanzien van de resultaten van dit uitgevoerde onderzoek.

Bronnenlijst

- Andersson Elfers Felix. (2018). *En dan ben je volwassen*. Opgehaald van <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2018D52610>
- Baarda, B. (2014). *Dit is onderzoek!* Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Bakker, R. (2022, 4 29). *Jeugdhulp 2021*. Opgehaald van cbs.nl: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/jeugdhulp-2021/1-jongeren-met-jeugdhulp>
- Batterink et al., M. (2017). *Sturing op specialistische jeugdhulp*. Barneveld: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Opgehaald van https://vng.nl/files/vng/publicaties/2017/20170302_eindrapportage-zorglandschap-jeugd-def-concept-22-12.pdf
- Binkhorst, J. (2021). *LOKAAL & INTEGRAAL WERKEN AAN PARTICIPATIE*. ZonMw. Opgehaald van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-04/Rapport%20Lokaal%20en%20integraal%20werken.pdf>
- Buisman et al., A. (2018). *Kwetsbaar, 18 jaar en dan?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Opgeroepen op 11 21, 2022, van <https://www.vgn.nl/system/files/2021-06/Quickscan-Kwetsbaar%2C-18-jaar-en-dan.pdf>
- Continuïteit*. (z.d.). Opgehaald van woorden.org: <https://www.woorden.org/woord/continu%C3%AFteit>
- Daamen, W. (2017). *Partnerschap met ouders: wat werkt*. Nederlands Jeugdinstituut. Opgehaald van https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/WatWerkt_Partnerschap-met-ouders.pdf
- De Berk et al., V. (2021). *DOEINOVERSTIJGEND SAMENWERKEN IN DE PRAKTIJK*. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Opgehaald van <https://www.waardigheidentrots.nl/wp-content/uploads/2022/01/domeinoverstijgend-samenwerken-eindrapportage-jan-2021.pdf>
- De Bil, P. (2011). *Onderzoek in 15 stappen*. Uitgeverij Nelissen.
- De Jong, A. (2017). *Informatievoorziening als ondersteuning voor een Passend Zorgaanbod*. Opgehaald van <https://www.regelhulp.nl/binaries/regelhulp/documenten/publicaties/opaz/rapporten/1/rapport-informatievoorziening-als-ondersteuning-voor-een-passend-zorgaanbod/Rapport+Informatievoorziening+als+ondersteuning+voor+een+Passend+Zorgaanbod.pdf>
- Dieters, M., & Schaafsma, K. (2018). *18 is ook maar een getal*. Opgehaald van https://www.dsp-groep.nl/wp-content/uploads/Rapport-overgang-18-18-Zaanstad-Alkmaar-en-Hoorn_DSP-groep.pdf
- Gemeente Goeree-Overflakkee. (2021). *Samen leven op Goeree-Overflakkee*. Gemeente Goeree-Overflakkee, sociaal domein. Goeree-Overflakkee: Gemeente Goeree-Overflakkee. Opgeroepen op 11 21, 2022
- Gemeente Goeree-Overflakkee. (z.d.). *Team Jeugd en Gezin*. Opgehaald van [goeree-overflakkee.nl: https://www.goeree-overflakkee.nl/tjg](https://www.goeree-overflakkee.nl/tjg)
- Geurts, K. (2020). *Van 18- naar 18+*. Opgehaald van <https://surfsharekit.nl/objectstore/b6bb27e4-387e-4b6f-803c-ec9b6b65fb8e>
- Gradussen et al., M. (2020). *Zetten: VIGO Groep*. Opgehaald van <https://www.vigogroep.nl/media/2263/vigo-4-van-stepped-care-naar-blended-matched-care.pdf>
- Häggman-Laitila et al., A. (2019, 3 22). Young People's Preparedness for Adult Life and Coping. *Child & Youth Care Forum*, p. 30. Opgehaald van <https://eds-s-ebsohost-com.ezproxy.hz.nl/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=66a0ac6d-4b45-4ea5-87ed-ac4d7994e9c4%40redis>
- Informatievoorziening*. (z.d.). Opgehaald van kennisconsult.nl: <http://www.kennisconsult.nl/begrippen/15740/>
- Kinderombudsman. (z.d.). *Leeftijdsladder*. Opgeroepen op 11 2022, 2022, van [kinderombudsman.nl: https://www.kinderombudsman.nl/leeftijdsladder](https://www.kinderombudsman.nl/leeftijdsladder)

- Landelijke opleidingsoverleggen in het domein sociaal werk. (2017). *Landelijk opleidingsdocument sociaal werk*. Den Haag. Opgeroepen op 11 21, 2022, van https://www.vereniginghogescholen.nl/system/profiles/documents/000/000/212/original/Landelijk_opleidingsdocument_Sociaal_Werk_-_downloadversie.pdf?1494439200
- Leeftijdsladder*. (z.d.). Opgehaald van kinderrechten.nl: <https://www.kinderrechten.nl/jeugd/leeftijdsladder/>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (z.d.). *Van jeugd naar 18+*. Opgeroepen op 2 12, 2022, van regelhulp.nl: <https://www.regelhulp.nl/onderwerpen/van-jeugd-naar-18/vanuit-de-jeugdwet>
- Naert et al. (2017). Continuity of care in youth services: A systematic review. *Children and Youth Services Review*. Opgehaald van [https://pdf.sciencedirectassets.com/271857/1-s2.0-S0190740917X00030/1-s2.0-S019074091730186X/main.pdf?X-Amz-Security-Token=IQoJb3JpZ2luX2VjEMH%2F%2F%2F%2F%2F%2F%2F%2F%2FwEaCXVzLWVhc3QtMSJIMEYCIQChoe649sle3YYdPYlpEz74ln1q7rtUcnD5cdWytFwcGhlhANC54%2B%2BO](https://pdf.sciencedirectassets.com/271857/1-s2.0-S0190740917X00030/1-s2.0-S019074091730186X/main.pdf?X-Amz-Security-Token=IQoJb3JpZ2luX2VjEMH%2F%2F%2F%2F%2F%2F%2F%2F%2F%2FwEaCXVzLWVhc3QtMSJIMEYCIQChoe649sle3YYdPYlpEz74ln1q7rtUcnD5cdWytFwcGhlhANC54%2B%2BO)
- Nederlands Jeugdinstituut. (2017). *Eigen kracht versterken*. Opgehaald van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Eigen-kracht-versterken-jeugd-en-ouders.pdf>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2018). *Gemeentelijke zorginkoop 2018*. Opgehaald van https://pprc.eu/app/uploads/2021/03/Monitor_Gemeentelijke_zorginkoop_2018-1.pdf
- Nederlands Jeugdinstituut. (2018). *Inkoop jeugdhulp door gemeenten*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut en Public Procurement Research Centre. Opgeroepen op 12 11, 2022, van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Inkoop-jeugdhulp-door-gemeenten-Hoe-zit-het.pdf>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *De vijf pijlers van zelfstandigheid*. Opgehaald van nji.nl: <https://www.nji.nl/van-jeugd-naar-volwassenheid/de-vijf-pijlers-van-zelfstandigheid>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Waar lopen jongeren tussen de 16 en 27 jaar tegenaan?* Opgehaald van nji.nl: <https://www.nji.nl/van-jeugd-naar-volwassenheid/waar-lopen-jongeren-tussen-16-en-27-jaar-tegenaan>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Cijfers over jeugdhulp*. Opgeroepen op 12 2, 2022, van nji.nl: <https://www.nji.nl/cijfers/jeugdhulp>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Veelgestelde vragen over de jeugdsector*. Opgeroepen op 12 2, 2022, van nji.nl: <https://www.nji.nl/transformatie-jeugdhulp/veelgestelde-vragen-jeugdsector>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Welke wetten en regels zijn belangrijk?* Opgehaald van nji.nl: <https://www.nji.nl/van-jeugd-naar-volwassenheid/welke-wetten-en-regels-zijn-belangrijk>
- Raad voor Volksgezondheid & Samenleving. (2022). *Grenzeloos samenwerken?* Opgehaald van <https://www.raadrvs.nl/binaries/raadrvs/documenten/publicaties/2022/03/04/grenzeloos-samenwerken/Grenzeloos+samenwerken.pdf>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Het Nederlandse zorgstelsel*. Opgehaald van rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2016/02/09/het-nederlandse-zorgstelsel>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Decentralisatie van overheids taken naar gemeenten*. Opgeroepen op 11 21, 2022, van rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/decentralisatie-van-overheids-taken-naar-gemeenten>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Jeugdhulp bij gemeenten*. Opgeroepen op 11 13, 2022, van Rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/jeugdhulp-bij-gemeenten>
- Samenwerken*. (z.d.). Opgehaald van tijdvoorontwikkeling.nl: <https://www.tijdvoorontwikkeling.nl/informatie/samenwerken/#:~:text=Samenwerken%20kan%20worden%20gedefinieerd%20als,groep%20of%20tussen%20meerdere%20groepen>
- Samenwerkend Toezicht Jeugd. (2021). *Samen verder*. Den Haag: Samenwerkend Toezicht Jeugd. Opgehaald van https://www.nationaleombudsman.nl/uploads/inline-files/Samen%20verder_0.pdf

- Sociaal Werk Versterkt. (2018). *Beroepscode voor de sociaal werker*. Utrecht: Sociaal Werk Versterkt. Opgeroepen op 11 21, 2022, van <https://www.sociaalwerknederland.nl/?file=15783&m=1521200969&action=file.download>
- Stimulansz. (z.d.). *Sociaal domein: Wmo 2015, Participatiewet en Jeugdwet*. Opgehaald van stimulansz: <https://www.stimulansz.nl/sociaal-domein-wmo-2015-participatiewet-en-jeugdwet/#:~:text=Binnen%20het%20sociaal%20domein%20hebben,en%20zelfredzaamheid%2C%20werk%20en%20jeugdhulp>.
- Ten Brummelaar et al., D. (2018). Participation of youth in decision-making procedures during residential care: A narrative review. *Wiley*, p. 13. Opgehaald van <https://eds-p-ebsohost-com.ezproxy.hz.nl/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=475932ac-47b4-4288-9f02-3ad276744fb6%40redis>
- Tuenter et al., T. (2022). *Ondersteuning op weg naar volwassenheid*. Nederlands Jeugdinstituut. Opgeroepen op 11 27, 2022, van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2022-05/Ondersteuning-op-weg-naar-volwassenheid.pdf>
- Van Arum et al., S. (2018). *Wat werkt bij integraal werken in de wijk?* Opgehaald van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/wat-werkt-bij-integraal-werken-wijk%20%5BMOV-13879272-1.0%5D.pdf>
- Van de Hoven, T. (2021). *(In)formatie Naar Volwassenheid*. Opgehaald van <https://studenttheses.uu.nl/bitstream/handle/20.500.12932/40791/Masterthesis%20Hoven%2C%20Tvande-5830710.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Van Deelen, M. (2020). *Verdwaald in een zorgdoolhof*. Opgeroepen op 12 2, 2022, van <https://studenttheses.uu.nl/bitstream/handle/20.500.12932/38465/Masterscriptie%20-%20Marieke%20van%20Deelen.pdf?sequence=1>
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2016). *Van 18-min naar 18-plus*. Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Opgeroepen op 11 25, 2022, van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-08/Handreiking-van-jeugdnaarvolwassenheid.pdf>
- (2014). *Vraaggericht werken in de langdurige zorg*. Opgehaald van https://www.zorgvoorbeter.nl/docs/PVZ/Onderwijs/Vraaggericht_werken_nov_2013.pdf
- Westbroek, F. (2017). *18-/18+ Jongeren die opgroeien vanuit jeugdzorg naar zelfstandigheid: de overgang van de Jeugdwet naar de Wet Maatschappelijke Ondersteuning*. Opgehaald van <https://studenttheses.uu.nl/bitstream/handle/20.500.12932/28701/Bachelorthesis%20Westbroek%2C%20FM-4163087.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Wet langdurige zorg*. (z.d.). Opgehaald van [wetten.overheid.nl: https://wetten.overheid.nl/BWBR0035917/2022-07-01](https://wetten.overheid.nl/BWBR0035917/2022-07-01)
- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015*. (z.d.). Opgehaald van [wetten.overheid.nl: https://wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2022-07-01](https://wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2022-07-01)
- ZonMw. (2018). *Eerste evaluatie Jeugdwet*. Den Haag: ZonMw. Opgeroepen op 11 21, 2022, van https://publicaties.zonmw.nl/fileadmin/zonmw/documenten/Jeugd/Evaluatie_Regelgeving/evaluatie_jeugdwet_webversie_2.pdf

Bijlage 1. Topiclijst medewerkers

Kernbegrip	Topic	Subtopic	Interviewvraag
Jeugdhulp in Nederland	Jeugdhulp bij gemeenten	• Jeugdwet • Knelpunten overgang jeugdhulp naar volwassenenzorg	Uitleg: <i>Uit de evaluatie van de Jeugdwet blijkt dat Nederlandse gemeenten de leeftijdsgrens van 18 jaar als knelpunt ervaren in zowel de voorbereiding als de overstap van jeugdhulp naar volwassenenzorg.</i> • Hoe ervaar jij de overgang vanuit de Jeugdwet naar andere zorgwetten? • Welke knelpunten ervaar jij in de voorbereiding op de overgang naar volwassenenzorg? • Welke knelpunten ervaar jij bij de daadwerkelijke overgang naar volwassenenzorg?
	Begeleiding jeugdhulp naar volwassenenzorg	• Rol professionals • Informatievoorziening • Behoeftte jongeren • Behoeftte ouders	Uitleg: <i>Dit onderzoek wordt mede gedaan om inzicht te krijgen in de wijze waarop medewerkers van Team Jeugd en Gezin jongeren en ouders begeleiden in de overgang naar volwassenenzorg. De volgende vragen die ik ga stellen gaan over begeleiden.</i> • Waar denk je aan als ik het woord begeleiden zeg? • Hoe begeleid jij jongeren in de overgang naar volwassenenzorg? • Betrek jij ouders van jongeren bij de overgang naar volwassenenzorg? 1. Zo ja, kun je daar een voorbeeld van geven? 2. Zo nee, wat maakt dat je ouders niet betreft bij de overgang naar volwassenenzorg? • Wat is er vanuit de organisatie geregeld om de overgang naar volwassenenzorg soepel te laten verlopen? • Op welke manier informeer jij jongeren en/of ouders over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenenzorg? • Vanaf wanneer start je met het informeren van jongeren

			en/of ouders over het einde van jeugdhulp en de overgang naar volwassenenzorg? • Welke onderwerpen bespreek je met jongeren en/of ouders rondom de overgang naar volwassenenzorg? • Hoe zorg jij ervoor dat de continuïteit van hulp wordt gewaarborgd?
Samenwerken	Sociaal domein	• Domeinoverstijgend samenwerken • Werkzame elementen domeinoverstijgend samenwerken • Overdracht naar volwassenenzorg	Uitleg: <i>Bij de overgang naar volwassenenzorg krijgen jongeren te maken met andere wetten, zoals de Wmo en de Zorgverzekeringswet. De volgende vragen die ik ga stellen gaan over samenwerken met andere domeinen.</i> • Op welke manier werk jij samen met collega's van andere domeinen binnen het sociaal domein in de overgang naar volwassenenzorg? • Wat is volgens jou belangrijk in de samenwerking met andere domeinen op het gebied van de overgang naar volwassenenzorg? • Hoe begeleid jij de daadwerkelijke overdracht naar volwassenenzorg? • Is er iets wat we nog niet besproken hebben in het kader van de manier van begeleiden naar volwassenenzorg? • Heb je nog een tip om de overgang zo goed mogelijk te laten verlopen?

Bijlage 2. Topiclijst ouders

Kernbegrip	Topic	Subtopic	Interviewvraag
Jeugdhulp in Nederland	Jeugdhulp bij gemeenten	• Jeugdwet • Overgang jeugdhulp naar volwassenenzorg	Uitleg: <i>In Nederland stopt jeugdhulp in veel gevallen als jongeren de leeftijd van achttien jaar bereiken. Jongeren kunnen dan geen gebruik meer maken van jeugdhulp vanuit de Jeugdwet, maar wel van volwassenenzorg via andere wetten.</i> • Kunt u vertellen welke vorm van jeugdhulp uw kind op dit moment krijgt of heeft gekregen? • Bent u als ouder al bezig met de overgang naar volwassenenzorg? 1. Zo ja, kunt u daar een voorbeeld van geven? 2. Zo nee, wat maakt dat u daar nog niet mee bezig bent?
Begeleiden	Begeleiding jeugdhulp naar volwassenenzorg	• Rol professionals • Informatievoorziening • Behoeftte jongeren • Behoeftte ouders	Uitleg: <i>Dit onderzoek wordt gedaan om de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg zo goed mogelijk te kunnen begeleiden. De volgende vragen die ik ga stellen gaan over begeleiden.</i> • Waar denkt u aan als ik het woord begeleiden zeg? • Hoe zou u begeleid willen worden door Team Jeugd en Gezin in de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg? • Op welke manier zou u als ouder betrokken willen worden bij de overgang naar volwassenenzorg?

			• Wanneer verwacht u dat er voor het eerst over de overgang naar volwassenenzorg wordt gesproken? • Wie ziet u als verantwoordelijke om hier als eerste over te beginnen? • Welke onderwerpen zijn belangrijk om te bespreken om de overgang naar volwassenenzorg zo goed mogelijk te laten verlopen? • Op welke manier zou je geïnformeerd willen worden over het einde van jeugdhulp en een eventuele overgang naar volwassenenzorg?
Samenwerken	Sociaal domein	• Overdracht naar volwassenenzorg	Uitleg: <i>Wanneer jongeren 18 jaar worden kan het zijn dat Team Jeugd en Gezin niet meer betrokken zal zijn bij de hulpverlening, omdat hulpverlening via andere wetten is geregeld. Zoals bijv. de Wmo en de Zorgverzekeringswet.</i> • Hoe zou de overdracht naar volwassenenzorg er volgens uit moeten zien? • Is er iets wat we nog niet besproken hebben? • Heeft u eventueel nog een tip om de overgang naar volwassenenzorg zo goed mogelijk te laten verlopen?

Bijlage 3. Topiclijst jongeren

Kernbegrip	Topic	Subtopic	Interviewvraag
Jeugdhulp in Nederland	Jeugdhulp bij gemeenten	• Jeugdwet • Overgang jeugdhulp naar volwassenenzorg	Uitleg: <i>In Nederland stopt jeugdhulp in veel gevallen als jongeren de leeftijd van achttien jaar bereiken. Jongeren kunnen dan geen gebruik meer maken van jeugdhulp vanuit de Jeugdwet, maar wel van volwassenenzorg via andere wetten.</i> • Kun je vertellen welke vorm van jeugdhulp je op dit moment krijgt of hebt gekregen? • Ben je al bezig met de overgang naar volwassenenzorg? 1. Zo ja, kun je daar een voorbeeld van geven? 2. Zo nee, wat maakt dat je daar nog niet mee bezig bent?
Begeleiden	Begeleiding jeugdhulp naar volwassenenzorg	• Rol professionals • Informatievoorziening • Behoeftes jongeren • Behoeftes ouders	Uitleg: <i>Dit onderzoek wordt gedaan om de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg zo goed mogelijk te kunnen begeleiden. De volgende vragen die ik ga stellen gaan over begeleiden.</i> • Waar denk je aan als ik het woord begeleiden zeg? • Hoe zou je begeleid willen worden door Team Jeugd en Gezin in de overgang naar volwassenenzorg? • Op welke manier zou je willen dat je ouders betrokken worden bij de overgang naar volwassenenzorg? • Wanneer verwacht je dat er voor het eerst over de overgang naar volwassenenzorg wordt gesproken? • Wie zie jij als verantwoordelijke om hier als eerste over te beginnen? • Welke onderwerpen zijn belangrijk om te bespreken om de overgang naar volwassenenzorg zo goed mogelijk te laten verlopen? • Op welke manier zou je geïnformeerd willen worden over het einde van jeugdhulp en een eventuele overgang naar volwassenenzorg?
Samenwerken	Sociaal domein	• Overdracht naar volwassenenzorg	Uitleg:

			<i>Wanneer jongeren 18 jaar worden kan het zijn dat Team Jeugd en Gezin niet meer betrokken zal zijn bij de hulpverlening, omdat hulpverlening via andere wetten is geregeld. Zoals bijv. de Wmo en de Zorgverzekeringswet.</i> • Hoe zou de overdracht naar volwassenenzorg er volgens jou uit moeten zien? • Is er iets wat we nog niet besproken hebben? • Heb je eventueel nog een tip om de overgang naar volwassenenzorg zo goed mogelijk te laten verlopen?
--	--	--	---

Bijlage 4. Transcriptie interview

Interviewer: Stijn Bevelander
Respondent: Jongere met jeugdhulp
Datum en tijdstip: Vrijdag 03 maart, 09:00 uur
Plaats: Gemeentehuis te Middelharnis

I: Nou welkom en bedankt dat je tijd hebt gemaakt.
I: In Nederland stopt jeugdhulp in veel gevallen als jongeren de leeftijd van achttien jaar bereiken. Jongeren kunnen dan geen gebruik meer maken van jeugdhulp vanuit de Jeugdwet, maar wel van volwassenenzorg via andere wetten.
I: Kun je vertellen welke vorm van jeugdhulp je op dit moment krijgt?
R: Ik krijg psychologische hulp.
I: Oké. En je hebt mij net verteld, je bent nu zeventien en in april wordt je achttien. Ben jij al bezig met de overgang naar volwassenenzorg?
R: Uhm ik ben heel veel dingen aan het regelen al, aan het proberen te regelen, maar uhm ja het kan zijn, er zijn veel dingen die zullen toch nog moeten gebeuren als je achttien bent.
I: Ja.
I: Kun je daar een voorbeeld van geven wat je dan nu aan het regelen bent?
R: Ik heb bijvoorbeeld fysio en daarvoor moet ik regelen dat ik door mag gaan na mijn achttiende, want zulke dingen stoppen ook als je net achttien wordt echt op de dag dat je jarig bent. Dus ja, en ik zou toch wel graag dat het door kan gaan natuurlijk. Dus ja dan uhm, daarvoor moet ik ook dingen regelen nog ja.
I: Ja, en je zegt fysio. Heb je dat dan ook met de hulp, de psychologische hulp die je krijgt, dat je daar al bezig bent met die overgang?
R: Zeker. Ik heb dan wel uhm, dat sommige dingen, moeten dan via de Wmo en andere dingen worden gewoon via, binnen de hulporganisatie geregeld.
I: Oké, kun je daar iets van vertellen hoe dat dan gaat?
R: Uhm. Binnen de hulporganisatie zelf heb ik het er al over gehad met uhm, met mijn psycholoog. En die zei ik ga zelf alles regelen. Dus eigenlijk hoef ik daar niet zo veel aan te doen.
I: Dus je hebt er eigenlijk niet zo veel aan te doen.
R: Nee eigenlijk op dat punt niet.
I: Dat is lekker.
R: Dan heb ik ook nog SPT dat is begeleiding thuis. Daar moet ik de Wmo voor aanvragen.
I: Oké.
R: Dus dat moet ik wel zelf doen.
I: En ben je daar al mee bezig?
R: Ja dat heb ik zeker gedaan.
I: Heb je dat zelf gedaan, of met je ouders?
R: Met die begeleider zelf, hebben we dat samen gedaan.
I: Oké oké, samen met diegene vanuit de organisatie?
R: Ja.
I: Dat is fijn dat zij je daarmee helpen.
R: Ja zeker, ik zei toen al, zij weten al die regelingen enzo, dat is wel heel erg mooi.
I: Ja want als we het daarover hebben.
I: Wie zie jij nou als verantwoordelijke om je daarover te informeren? Je wordt achttien er veranderen dingen. Wie moet dat tegen jou vertellen?
R: Ik vind het heel belangrijk dat de gemeente en de overheid dat doen. En natuurlijk zelf dat me ouders erbij helpen, want je staat maar net aan het begin van zo'n uhm tijd. En dan weet je nog eigenlijk niks. Dus dat is het wel fijn als ouders daarbij helpen en ook de overheid. Dat ze gewoon goede stappenplannen maken, van dit moet je doen, dat moet je doen.

I: Wel dat ze dus vanuit de gemeente iets aan je laten weten zeg maar.
R: Ja precies ja.
I: En je ouders zijn belangrijk daarin?
R: Ja die zijn heel belangrijk daarin. Want die regelen samen voor mij, zodat ik dingen kan regelen.
I: Het is wel fijn dat je ouders hebt die je daarin ondersteunen.
R: Ja zeker.
I: Nou ja. Ik doe dit onderzoek om de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg zo goed mogelijk te begeleiden. Dus ik ga nu wat vragen stellen over begeleiden.
I: Waar denk jij aan als ik het woord begeleiden zeg?
R: Uhm, begeleiden als het gaat om de overgang van zeventien naar achttien, dan uhm denk ik aan bijvoorbeeld stappenplannen, duidelijke e-mails, duidelijke brieven uhm ja dat een beetje.
I: Ja, oké. En hoe zou je begeleid willen worden door Team Jeugd en Gezin in de overgang naar volwassenzorg?
R: Uhm, daar hebben we hele goede hulp mee gehad en dat hebben we nog steeds. Dat is een casemanager als ik het goed zeg, die helpt dat heel erg om dingen te regelen en ook de overgang van zeventien naar achttien te begeleiden. En dat is heel erg fijn dat die er is.
I: Ja? Daar heb je wel goede steun aan?
R: Oh gigantisch. Die regelt echt, die regelt heel veel voor me en uhm ja dat is heel erg mooi.
I: Dat is fijn en kun je dan vertellen wat ze dan bijvoorbeeld voor je regelt en wat je dan fijn vindt?
R: Uhm dingen. Ik weet niet precies maar, als dingen via de gemeente moeten worden geregeld dan kunnen we dat tegen haar vertellen en regelt zij het voor ons. Dan hoeven we er verder niet meer achteraan. Dat regelt ze gewoon.
I: Ja. En hoe is dat contact? Heb je dat zelf of hebben je ouders dat?
R: Het ligt er inderdaad een beetje aan. Meeste heb ik het zelf. Ja gewoon via de e-mail of via Teams bijvoorbeeld een gesprek en dan kan ik altijd gewoon nog ff aankloppen zal ik maar zeggen. Als er iets misgaat of wat dan ook.
I: Ja, oké. En ja, je gaf net aan je ouders zijn belangrijk voor je en ook in die overgang. Hoe zou je willen dat je ouderen daarin betrokken worden?
R: Nou zelf mails krijgen, dat vind ik een beetje onzin. Want ik heb ze natuurlijk, dus dan kunnen ze die ook gewoon lezen als ik dat wil. Uhm even denken hoor. *stilte*. Gewoon stap voor stap samen doorgaan dit moet er gebeuren, dat moet er gebeuren en dat ook gewoon niet voor je doen, maar dat je erbij zit en dat je ervan leert.
I: Dat je ook zelf weet hoe het gaat?
R: Precies, dat is wel het belangrijkste.
I: Oké maar je zegt dus eigenlijk als ik een bericht krijg, is het niet nodig dat je ouders ook een bericht krijgen.
R: Nee eigenlijk niet. Want daar staat meestal nog duidelijker aangegeven van dit moet er gebeuren en dat moet er gebeuren.
I: Dus je wilt, aan de ene kant zeg je ik wil wel dat me ouders betrokken worden, maar sommige dingen kan ik ook gewoon zelf.
R: Ja eigenlijk wel.
I: Oké. En wanneer verwacht jij dat er voor het eerst over een overgang wordt gesproken?
R: Uhm *stilte* toch wel een paar maanden van tevoren. Dan kan je er naar toe groeien en de uhm de maanden vanaf, zeg maar even 3 maanden van tevoren komt toch best wel regelwerk voor je. En vanaf die maand is het toch wel fijn als er, als het niet opeens plotseling twee maanden van tevoren zeggen hey je wordt achttien en dit moet allemaal geregeld worden. Dat is niet fijn.
I: Nee. Je zit er eigenlijk nu middenin. Het is voor jou volgende maand. Dus uhm, jij zegt dan een paar maanden van tevoren.
R: Je weet zelf ook dat je achttien wordt dus dan weet je als het goed is dat er wel dingen worden geregeld.

I: Nou ja ik merk aan jou, jij bent er wel van op de hoogte, je wordt achttien en dingen veranderen. Er zijn jongeren die dat misschien niet..
R: Nee ja, dat is waar
I: Op zich natuurlijk goed dat jij daarvan op de hoogte bent en ervan af weet. I: Ja
I: En hoe kijk je daar tegen aan he, je wordt straks achttien. Hoe zie je dat voor je?
R: Nou toch als een pittige klus. Je moet heel erg op geld gaan letten en uhm, gewoon het financiële plaatje wordt echt veel te ingewikkeld eigenlijk. En uhm, dat lijkt me toch wel ingewikkeld ja. Om alles voor elkaar te krijgen.
I: En is dat dan ook met het stukje zorg? Omdat nu zijn je ouders officieel, je bent zeventien, je ouders moeten in principe op de hoogte zijn wat er gebeurt. Straks ben je achttien, hoeft dan niet persé meer. Hoe zie je dat?
R: Op zich niet heel erg. Ik had al wel best al wat touwtjes in me handen. Maar het financiële gedeelte dat is vooral mijn zorgpunt.
I: En wat bedoel je daarmee dan?
R: Nou hulp dat kost geld. En wie gaat dat betalen? Hoe moet je dat doen? Al die vragen komen wel naar boven ja.
I: Ja. En wie heb je daarvoor nodig om je daarbij te helpen?
R: Uhm *stille*. Wat heel erg fijn is, is dat mijn begeleider thuis mij daar heel erg bij helpt. Die regelt dingen voor me. Ja regelen, samen dan. Die zorgt bijvoorbeeld voor ook dan in mijn geval de Wmo. Daar hebben we samen mails naar gestuurd, dat vind ik altijd wel ingewikkeld. En dan sturen we samen mails dat het net wat makkelijker gaat. Die weten meer contactpunten dan dat ik dat in me eentje weet. Dus ja dat helpt wel heel erg.
I: Ja samen ben je natuurlijk sterker dan alleen. Dus op zich natuurlijk fijn dat ze je helpt.
R: Ja precies. Ja ja.
I: En je gaf net aan ongeveer een paar maanden van tevoren vind ik het fijn dat ik geïnformeerd word. Welke onderwerpen zijn dan belangrijk om te bespreken? Om die overgang zo goed mogelijk te laten verlopen?
R: In mijn geval gaat het dan om hulp en ook heel erg het financiële plaatje. Uhm zaken zoals een zorgverzekering en zulke dingen, hoe dat in elkaar zit, lijkt me heel belangrijk.
I: En vindt je dat ook een taak van de gemeente om je daarbij te helpen?
R: Ja ergens wel, klein beetje wel. Gemeente, ik denk zelf dat, uhm hoe moet ik dat zeggen. Dat is wel een, als mensen bijvoorbeeld, ik heb dan ouders, maar andere mensen hebben dat misschien niet. En dan is het toch wel fijn als ze een basis hebben, en als je toch al vanuit die basis weet van dingen moeten geregeld worden en hoe je dat moet doen.
I: Ja dus je wilt gewoon eigenlijk uitleg hoe het proces in elkaar zit, en ook financieel wil je weten van goh, wie betaalt wat, moet ik zelf wat betalen misschien?
R: Klopt ja. Het zou fijn zijn als daar gewoon, tuurlijk ik snap dat het heel veel regelwerk is, als daar een overzicht van is dan is dat wel heel fijn.
I: Want weet je daar in jouw geval al iets over, hoe dat straks in jouw geval eruit komt te zien?
R: Niet veel nee.
I: Dus je hebt er opzicht nog wel behoefte aan om daar meer over te weten?
R: Ja eigenlijk wel ja.
I: Oké nou we hebben dan contact, we bespreken de onderwerpen die je wilt bespreken. En op welke manier zou jij nou geïnformeerd willen worden over het einde van de jeugdhulp en een eventuele overgang?
R: Uhm *stille* ik vind een gesprek vind ik, dat kan op zich wel, maar dat is wel heel erg veel. Maar via een mail, maar dan wel echt uitgebreid. Dus niet kort van dit en dat moet er gebeuren, succes ermee. Maar gewoon echt stap voor stap, dit moet gebeuren, dat moet gebeuren, zo moet gebeuren, zus moet gebeuren.
I: En denk je dan dat een mail of gesprek daar beter passend voor is?

R: Uhm, als het gaat om wat beter passend is zou een gesprek eigenlijk wel beter zijn. Dan heb je contact, kun je vragen gemakkelijker stellen. Dingen komen tussendoor, nou ja, zulke dingen.
I: En heb jij daar ook behoefte aan zelf?
R: Ja eigenlijk wel.
I: Ja?
R: Ja.
I: Nou ja, heel duidelijk. Hé, volgende maand wordt je achttien, dan kan het officieel zo zijn dat Team Jeugd en Gezin niet meer betrokken is, omdat hulpverlening dan geregeld is op een andere manier. In jouw geval via de Wmo. Hoe zou die overdracht naar de Wmo er volgens jou uit moeten zien?
R: Die overdracht naar de Wmo? Dat in ieder geval. Dat ze het op tijd regelen. Dus in mijn geval is dat niet gebeurd. Ik heb 6 maanden, 7 weken van tevoren heb ik aangegeven, 7 weken vanaf vandaag terug in de tijd zal ik maar zeggen. Heb ik ook de Wmo aangevraagd en daar is nog niks, daar heb ik nog niks over gehoord. Ik heb wel een bericht gekregen van ja, het is niet gelukt. Ja doen we het de volgende 6 weken. Ja dat vind ik niet echt fijn.
I: Niet echt klantvriendelijk.
R: Nee echt niet.
I: En uhm, als we het dan hebben over een overdracht. Er is nu een casemanager vanuit Team Jeugd en Gezin betrokken. Straks officieel gezien niet meer, hoe zou die overdracht naar een andere persoon, hoe zou dat eruit moeten zien?
R: Misschien is dat een gesprek. Gesprekken zijn heel erg belangrijk vind ik. Een gesprek tussen de casemanager en iemand die het overneemt tussen mij en mijn ouders dat zou fijn zijn.
I: Ja dus ook wel dat jij erbij bent?
R: Ja zeker
I: En je ouders?
R: Ja die mogen erbij zijn, maar dat hoeft niet persé, maar het lijkt me wel handig.
I: Ja, je bent redelijk zelfstandig krijg ik de indruk. Je kunt ook dingen zelf regelen.
R: Ja zeker.
I: Oké. Is er iets wat we nog niet besproken hebben in de manier hoe jij begeleid zou willen worden?
R: Nou ik heb het voor het gesprek al wel een beetje aangehaald van uhm, dat het mij heel erg fijn lijkt is dat de overheden met elkaar gaan samenwerken en gewoon niet, tien brieven allemaal los sturen, maar dat ze er één pakket van maken eigenlijk.
I: Ja en dan bedoel je team Jeugd en team Wmo?
R: Bijvoorbeeld ja.
I: Oké het lijkt mij inderdaad erg fijn.
R: Ja want al die mails raak je echt de tel van kwijt. Het is heel onoverzichtelijk. Vooral heel erg, vooral voor mij is het belangrijk is dat er duidelijkheid is.
I: Ja. En in een gesprek komt dat voor jou veel duidelijker over geef je aan?
R: Ja.
I: Oké en heb je misschien nog een tip om de overgang naar volwassenenzorg zo goed mogelijk te laten verlopen?
R: Probeer echt uhm, uhm echt goed samen te werken met mensen. Niet dat het allemaal losse touwtjes zijn, maar dat het echt bij elkaar komt.
I: En dat is dan een taak voor ons?
R: Ja.
I: Oké dan wil ik je bedanken dat je mee wilde doen.
R: Is goed hoor!

Bijlage 5. Feedback opdrachtgever

Opdrachtgever: Tessa de Jong Datum: 03-05-2023	
Procesevaluatie van het afstudeerproject:	De manier waarop Stijn zijn scriptie heeft uitgevoerd is; gestructureerd, geordend, gepland, verantwoordelijkheid genomen, initiatief getoond en zelfstandig. Stijn heeft zelf de touwtjes in handen genomen en gehouden. Heeft het volledig zelfstandig allemaal uitgevoerd en betrok mij op de momenten wanneer dit nodig was. Hield mij en collega's op de hoogte van zijn proces/vorderingen/knelpunten. Stond open voor feedback en vroeg om hulp wanneer nodig.
Feedback op onderbouwing van conclusies:	Heldere omschrijving van de conclusies, mooi gefilterd en concreet gemaakt. Sommige onderdelen waren deels bekend binnen ons team maar door middel van dit onderzoek wordt het daadwerkelijk bevestigd en geeft het ons de mogelijkheid om hier iets mee te doen en ons alert te maken.
Feedback op praktische bruikbaarheid/haalbaarheid van de aanbevelingen:	De aanbevelingen die Stijn heeft geschreven zijn zeker haalbaar in de praktijk en uit te voeren binnen ons team. Dit onderwerp hoort te leven binnen ons team echter is dit niet aan de orde. Middels deze aanbevelingen kunnen wij het onderwerp weer onder de aandacht brengen binnen ons team en ook behouden middels de aanbevelingen. De aanbevelingen zijn praktisch en er hangen geen financiële kosten aan verbonden. De aanbevelingen zorgen ervoor dat wij ons werk beter kunnen uitvoeren als het gaat over de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg.
Handtekening 	

Bijlage 6. Beroepsproduct

Bijlage 6A. Infographic

Bijlage 6B. Toelichting infographic en beroepsproduct

Benoem de (deel)conclusie die leidde tot het beroepsproduct:	De conclusie van de centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek heeft geleid tot het ontwerp van dit beroepsproduct. Uit deze conclusie blijkt dat jongeren met jeugdhulp en ouders waarvan het kind jeugdhulp ontvangt, in de meeste gevallen behoefte hebben aan een warme overdracht. Daarnaast blijkt uit dit onderzoek dat de huidige wijze van begeleiden grotendeels overeenkomt met de behoefte aan begeleiding van jongeren en ouders. Hierdoor kan worden verondersteld dat het verstandig is om de huidige werkwijze te continueren. Daarnaast blijkt uit de conclusie van deelvraag twee van dit onderzoek, dat niet voor alle medewerkers duidelijk is wat de werkwijze is rondom de overgang naar volwassenzorg. Vanwege deze conclusies kan worden verondersteld dat een hulpmiddel in de vorm van een PowerPoint-presentatie, enerzijds kan zorgen voor een meer eenduidige aanpak onder medewerkers
--	--

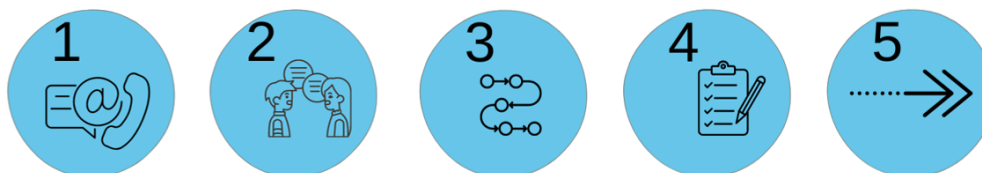
	en anderzijds kan zorgen voor duidelijkheid onder medewerkers.
Leg uit welke aanbeveling past bij de oplossing van het probleem:	De bevindingen in de alinea hierboven hebben geleid tot aanbeveling 7.1 van dit onderzoeksverslag, namelijk het continueren van de werkwijze met een hulpmiddel als leidraad.
Beschrijf globaal welke stappen je hebt gezet om tot dit product te komen:	De acties die ik heb ondernomen om tot dit product te komen bestaan uit regelmatig contact en overleg met verschillende medewerkers van Team Jeugd en Gezin, de opdrachtgever en één medewerker vanuit de afdeling Wmo. Tijdens een gezamenlijk overleg met een medewerker van Team Jeugd en Gezin en een medewerker van de afdeling Wmo is getoetst of het aanbieden van een warme overdracht daadwerkelijk een duurzame en haalbare oplossing betreft. Uit dit overleg is gebleken dat het aanbieden van een warme overdracht (inclusief het betrekken van een medewerker vanuit Wmo) een duurzame en acceptabele oplossing betreft. Op basis van deze bevindingen is het beroepsproduct ontwikkeld. Hiervoor is gebruik gemaakt van het lettertype en de kleuren in de huisstijl van de gemeente Goeree-Overflakkee.
Reactie opdrachtgever over de bruikbaarheid van het beroepsproduct:	Het beroepsproduct is een ondersteunend middel voor ons als medewerkers binnen het team. De werkwijze is ergens omschreven in het teamplan echter is dat niet bruikbaar in de praktijk en niet onder de aandacht bij de medewerkers. Deze PowerPoint zorgt ervoor dat we op een makkelijke/inzichtelijke manier helder hebben welke stappen uitgevoerd moeten worden. Wel had het een extra toevoeging geweest als er inhoudelijke informatie bijgeschreven zou staan per stap wat je moet doen of juist niet moet vergeten. De infographic is ook een mooie toevoeging als extra ondersteuningsmiddel voor jongeren en ouders wanneer ze het proces moeten doorlopen en niet helder hebben bij welke stap ze moeten beginnen.
Eventuele aanpassingen naar aanleiding van de reactie van de opdrachtgever:	Op basis van deze feedback is besloten om geen inhoudelijke informatie aan het stappenplan toe te voegen, omdat ik van mening ben dat dit ten koste zou gaan van het doel van de PowerPoint-presentatie. Het vijfstappenplan dient als hulpmiddel voor medewerkers. Hierdoor is het taalgebruik in de in de PowerPoint-presentatie zakelijk en afgestemd

	op het niveau van de medewerkers van Team Jeugd en Gezin. Daarnaast ben ik van mening dat enige kennis van medewerkers verwacht mag worden, in het kader van de overgang naar volwassenzorg. Het toevoegen van tekst zou ten koste gaan van de zakelijke vormgeving.
Beschrijf op welke manier het beroepsproduct wordt ingezet in de organisatie:	Het beroepsproduct kan worden ingezet tijdens de warme overdracht. De infographic kan worden gedeeld via diverse social media kanalen van de gemeente Goeree-Overflakkee. Daarnaast zou de infographic kunnen worden gedeeld via WhatsApp, per e-mail, fysiek en via de website van de gemeente Goeree-Overflakkee.
Licht toe op wat voor manier de infographic bijdraagt aan het succesvol inzetten van het beroepsproduct:	De infographic bevat een algehele schematische weergave de PowerPoint-presentatie, ofwel het vijfstappenplan. Het taalgebruik in de infographic is neutraal, hierdoor is voor iedereen begrijpelijk hoe de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg binnen Team Jeugd en Gezin van de gemeente Goeree-Overflakkee is georganiseerd. De infographic draagt bij aan het succesvol inzetten van het beroepsproduct, aangezien ieder persoon inzicht krijgt in de mogelijkheden ten aanzien van de overgang van jeugdhulp naar volwassenzorg.

De overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg IN 5 STAPPEN

gemeente
Goeree-Overflakkee

Jeugdhulp stopt op 18-jarige leeftijd

Jongere krijgt brief op
17,5-jarige leeftijd

Wat nu?

Jongere en/of
ouder(s) nemen
contact op met
Team Jeugd en
Gezin

gemeente
Goeree-Overflakkee

Inplannen warme overdracht

- ✓ Bespreek tijdens de warme overdracht met de jongere en/of ouder(s) en eventueel de betrokken hulpverlener(s) dat de jeugdhulp stopt.
- ✓ Informeer betrokkenen dat er sprake is van een overgang naar volwassenenzorg via de Zorgverzekeringswet en/of de Wmo.
- ✓ Indien duidelijk is dat er sprake is van een overgang naar de Wmo, nodig je een medewerker vanuit de afdeling Wmo uit voor het gesprek.

gemeente
Goeree-Overflakkee

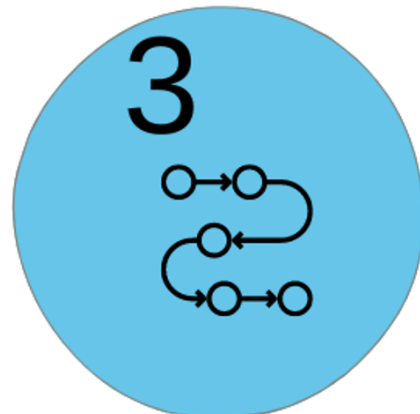
Gesprek leidt tot doorverwijzing: Zorgverzekeringswet en/of Wmo

Jeugdhulp via Jeugdwet

Wmo voor ondersteuning, begeleiding en beschermd wonen.

Zorgverzekeringswet voor psychologische behandeling (GGZ). Opname met behandeling (klinisch) valt de eerste drie jaar onder de Zvw.

gemeente
Goeree-Overflakkee

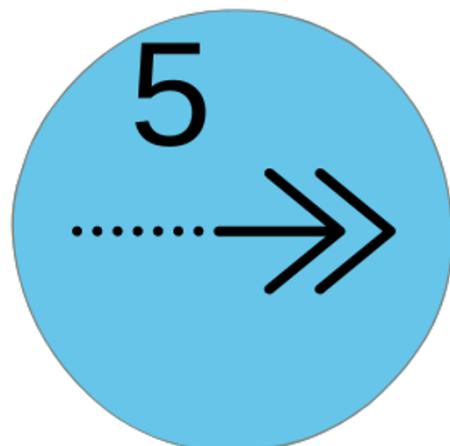
Betrokkenen doorverwijzen naar zorgverzekeraar en/of Wmo

Zorgverzekeringswet -> jongere en/of ouder(s) doen navraag bij zorgverzekeraar
Let op! eigen risico

Wmo -> jongere en/of ouder(s) doen aanmelding via de website www.goeree-overflakkee.nl
Let op! eigen bijdrage

Hulpverlening kan worden gecontinueerd

Bijlage 6D. Planning invoering beroepsproduct in de organisatie

WAT?	WIE?	WANNEER?	BIJZONDERHEDEN
Doorloop de stappen in de PowerPoint-presentatie tijdens de warme overdracht.	Het is aan de medewerker van Team Jeugd en Gezin om elke stap uit te leggen aan de jongere, ouder(s) en eventueel de betrokken hulpverlener(s).	Tijdens de warme overdracht.	Let op eventuele afwezigheid van betrokkenen tijdens de warme overdracht.